

L I E T U V I Ų

DIENOS

ALVYDAS VASAITIS, PIANISTAS IR DIRIGENTAS

1978 M. GEGUŽĖS MĖN.

LITHUANIAN DAYS

MAY

1978

L I E T U V I U
DIENOS
LITHUANIAN DAYS

4364 Sunset Blvd., — Hollywood, CA 90029

Telefonas: 664-2919

1978, gegužė Nr. 5 (284)

May, 1978 No. 5 (284)

Eina XXIX metai
Volume XXIX

Redaguoja

REDAKcinė KOLEGIJA

Anglų k. Redaktorius / English Editor

ALFONSAS A. MILUKAS

Leidėjas / Publisher

Antanas F. Skirius

Administratorius / Circulation Manager

ANTHONY F. SKIRIUS

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu ar inicialais, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę. Signed or initialed articles do not necessarily reflect the opinion of the editors or of Lithuanian Days magazine.

Panaudojant medžiagą, prašoma pažymėti šaltinį. Republication of material from "Lithuanian Days" permissible only with indication of this source.

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGTOS SU "KALIFORNIJOS LIETUVIU", LEISTU 1946-49 M.

"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH "CALIFORNIA LITHUANIAN". PUBLISHED 1946-49.

Prenumerata atnaujinama automatiškai, nelaukiant atskiro pranešimo. Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas administraciją painformuoja laišku.

If subscription is to be discontinued at expiration, notice to that effect should be sent; otherwise it will be renewed automatically.

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn. Published monthly, except July and August.

Atskiro nr. kaina \$1.50

Single Copy \$1.50

Prenumerata metams \$15.00 bet kuriame pasaulio krašte. Subscription \$15. per year in any country of the world. Garbės prenumerata / Honorary subscription \$25.00.

"Second Class Postage Paid at Los Angeles, California".

VIRŠELIAI / COVERS

FRONT COVER

Alvydas Vasaitis, dirigentas ir pianistas, baigęs muzikos studiją, koncertavo ir buvo atžymėtas ir apdovanotas.

ALVYDAS J. VASAITIS

Alvydas Vasaitis was born January 13, 1945 in Graz, Austria. At the age of four he and his parents finally arrived for permanent residence in the United States and settled in Cicero, Illinois. He attended St. Anthony grammar school, Morton High School and graduated from Loyola University with a Bachelor of Science degree.

A. Vasaitis started his musical studies at age seven with A. Kuciunas and later continued them with prof. V. Jakubenas. Already in 1956 he won first prize in the Morris B. Sachs television program. From then on he became a constant performer in various concerts. In 1960 he received first prize in the Midwest Musicians competition during which he competed with 30 other pianists. Emam Peterson, one of the judges then wrote: "Excellent appearance, rhythmic and expressive musically, very gifted—this is Beethoven at his prime."

In 1961 he was invited to join the Lithuanian Opera Company of Chicago as their accompanist. From then on he has worked with the company as accompanist, chorus master and later assistant conductor. He participated in the musical preparation of many operas including Aida, Cavalleria Rusticana, Pagliacci, Dana, Fidelio, Jurate and Kastytis, Masked Ball, L'elisir D'amore.

In 1963 with P. Bickus, L. Stukas and V. Zukauskas he toured the Lithuanian communities of England and Germany, also giving solo performances.

In 1972 he conducted the IV Lithuanian Folk Dance Festival. At least 20,000 people were in attendance with Mrs. Nixon honoring the Festival with her presence.

In 1973 he conducted a concert of symphonic and choral works of prof. Vl. Jakubenas. Also in 1973 he conducted Verdi's opera "Masked Ball" and in 1974 conducted Donizetti's opera "L'elisir D'amore."

The many recitals in which he was in charge of the musical preparation and accompaniment include the recital of Dana Stankaitis in Orchestra Hall in 1971, and the recital of Stefan Wicik in 1974. In 1976 he prepared a joint recital of soloists S. Baras, D. Stankaitis, and J. Vaznelis. With this program they performed not only in Chicago, but toured many other cities in America, including Los Angeles.

For the 1977-1978 musical season he was invited by the Lithuanian Opera Company of Chicago as principal conductor. In April of 1978 he successfully conducted the performances of Verdi's opera "Nabucco."

BACK COVER

Jeruzalės pranašas ir tautos moralės palaikytojas Zaccaria — Jonas Vaznelis — išreiškia ištikimybę Mozės įstatymams, kurių pergamentus laiko vienas iš levitų — Gediminas Kazėnas. Scena iš "Nabucco" operos pastatymo. V. Jasinevičiaus nuotr.

Zaccaria, prophet of Jerusalem and upholder of the spirit of his nationals, portrayed by Jonas Vaznelis, proclaims fidelity to the laws of Moses.

TURINYS / CONTENTS

LIETUVIŠKOJI DALIS

Psl.

Australijos min. pirm. Malcolm Fraser žodis lietuviams	3
Alvydas J. Vasaitis — pianistas ir dirigentas.	4
A. Vasaitis — naujas talentas mūsų operoje.	5
J. Prunskis, Lietuvių operos triumfas.	7
Anatolijaus Kairio žodis.	10
A. Kairys, Šv. Onos atlaiduose.	11
Sutvėrimo giesmė, suliet. Z. Tenisonaitė. .	13
Dievo tarno ark. Matulaičio asmenybė ir apybraiža, rec. Alė Rūta.	14
V. Prižgintas, Kun. St. Ylos bibliografija. .	15
Pr. V., H. Kačinskas sužavėjo kaliforniečius.	16
J. Pr., Lietuvių Fondo suvažiavimas.	16
J. Burkaus knyga "Konnersreutho Teresė. rec. Alė Rūta.	16
Naujas "Tėvynės sargo" numeris, rec. J. Gliuda.	17

ENGLISH SECTION

Music Conductor Alvydas Vasaitis	2
Australia's Prime Minister on Lithuania's Independence	3
Voice of Henry Sienkiewicz	19
Congressman John Glenn on Lithuanian Independence Day	18
Violation of Helsinki	18
Lithuanian Scholar in India	20
Courses in Lithuania Studies in New England	20
Lithuania in Philately	21
Professor Emanuelis Jarasunas	20

Australijos lietuvių dailininkų-sculptorių kūriniai. — Iš kairės dešinė: A. Marčiulionio "Rūpintojėlis" (majolika); H. Šalkausko "Trys moterys" (lino ražinys); ir T. Zikaro "Veidas" (gipsas).

Šie kūriniai buvo išstatyti tarp eilės kitų darbų lietuvių dailininkų parodoje Australijoje, suruoštoje rugsėjo 7-19 dienomis Mark Foy's galerijoje, Sydney mieste.

Works of Australian Lithuanian artists and sculptors on exhibit at Mark Foy's Art Gallery, Sept. 7-19, 1953, Sydney, Australia. From left to right: "RŪPINTOJĖLIS"—"The Saviour" (maillica), Šalkauskas "TRYs MOTERYs"—"Three Women" (Linoleum etching) and Zikara's "VEIDAS"—"A Face" (Sculpture).

TRANSCRIPT OF THE PRIME MINISTERS MESSAGE FOR LITHUANIAN INDEPENDENCE DAY

Thank you for the opportunity to speak to you on this occasion of great importance to the Lithuanian community.

Sixty years ago today the leaders of the Lithuanian nation proclaimed a Declaration of Independence which restored the Sovereignty Lithuania had enjoyed in earlier times.

This new era independence was to be tragically shortlived.

But Lithuanians around the World continue to cherish and preserve their history, their language and their culture against happier times. I admire your courage, I respect your pride.

And my Government took the decision, immediately on coming to office in December, 1975, to withdraw recognition of the incorporation de jure of Lithuania—and the other Baltic states—into the USSR.

There are some 10,000 people in Australia of Lithuanian origin—either born there, or with parents born there.

Yours is not, therefore, a large community. Yet you have contributed in all fields—academic, cultural, the professions and sport—out of all proportion to your numbers.

You have earned—and been given—the respect and friendship of your fellow Australians.

I would like to congratulate Eddie Palubinskas, who made such an outstanding contribution as a member of the Australian Basketball team at the Munich and Montreal Olympic Games.

And who has recently been named by one foreign sporting foundation as one of the half dozen foremost amateur athletes in the World in 1977.

I congratulate the entire Lithuanian community on their achievements in sharing their culture with the general Australian community.

My Government is actively pursuing a policy of multiculturalism. And the cornerstone of this policy's success is cooperation on the part of the Ethnic communities themselves.

I warmly commend your efforts in presenting the biennial Lithuanian cultural festival which alternates between Sydney, Melbourne and Adelaide.

I understand that in conjunction with this festival, which is also attended by many other Australians who are not of Lithuanian background, you also organize a sports festival, academic conferences, and scout jamborees.

Indeed, in January this year Australia was pleased to host the Sixth Decennial International Lithuanian Scout Jamboree, which was attended by Lithuanian scouts from all over Australia and North America.

I extend to all members of the Lithuanian community, on behalf of their fellow Australians, continued success in all your endeavors.

Your fine choirs, folk dancing groups, drama groups, sport-

AUSTRALIJOS MINISTERIO PIRM. HON. MALCOLM FRASER SVEIKINIMAS AUSTRALIJOS LIETUVIAMS

VASARIO 16 PROGA

Kalba per Melbourne 3EA radijo lietuvišką pusvalandį įrašyta kasetėn ir išversta lietuviškai

Alio, ponios ir ponai. Dėkoju už šią progą kalbėti Lietuvių Bendruomenei. Prieš 60 metų Lietuvių tautos vadai paskelbė Nepriklausomybės Aktą. Tuo atstatė tą suverenitetą, kuriuo Lietuva džiaugėsi nuo seniausių laikų. Ta naujoji nepriklausomybės era tragiškai per trumpai gyvavo.

Lietuviai visame pasaulyje puoselėja savo tautos istoriją, kalbą ir kultūrą. Gėriuosi jūsų drąsa, gerbiu jūsų žygius. Mano vyriausybė 1975 m. tuoju po rinkimų atšaukė Lietuvos de jure prijungimo pripažinimą Sovietų Sąjungai, taip pat ir kitų Pabaltijo valstybių. Yra apie 10.000 lietuvių kilmės žmonių Australijoje, kurie ten gimę ar jų tėvai ten gimę. Tai nėra didelė bendruomenė, bet prisidėjo Australijoje visose srityse: akademinėje, kultūrinėje, profesinėje, sportinėje. Savo skaičių visose proporcijose viršydama ir užsitarnauja draugiškumo ir pagarbos iš visų australų. Ypatingai norėčiau pasveikinti Edį Palubinską, kuris iškiliai žaidė Australijos krepšinio rinktinėje Montrealio Olimpiadoje ir 1977 m. jo vardas įrašytas vienu iš geriausių pasaulio mėgėjų atletų.

Sveikinu visą Lietuvių Bendruomenę jos kultūros atsiekimuose, praturtinant Australijos bendruomenę. Mano vyriausybė seka daugiakultūrinę politiką. Sveikinu lietuvių kultūros festivalius, rengiamus Sydnėje, Melbourne ir Adelaidėje. Tuose festivaliuose dalyvauja ne vien lietuviai, bet ir kiti australai. Jūs taip pat organizuojate ir Sporto festivalius, akademines konferencijas, skautų stovyklas. Kaip tik šiemet sausio mėnesį Australija mielai priglaudė Lietuvių Skautų VI Tautinę Stovyklą, dalyvaujant lietuviams skautams iš visos Australijos, net ir iš Amerikos.

Australų vardu sveikinu Lietuvių Bendruomenės narius sėkmingai tęsti savo žygius, sporto klubus, radijo programas ir linkiu rasti pasididžiavimo išlaikant tėvynės paveldėjimus, praturtinant Australiją.

Visiems linkiu geros sėkmės!

("Tėviškės Aidai", Nr. 7, 1978, Melbourne, Australia)

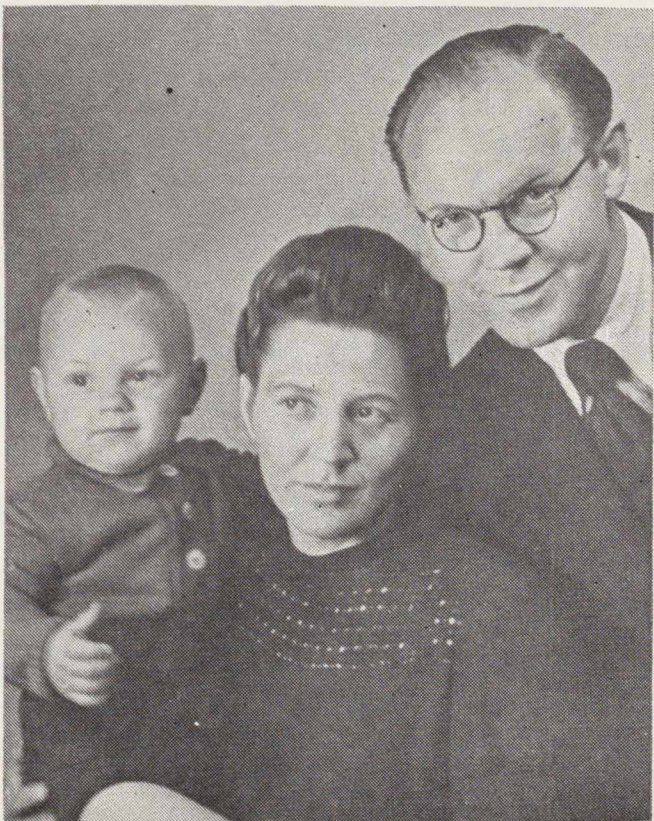
ing clubs and radio programs are preserving much of the heritage of your Homeland.

And, in addition, enriching Australia.

"Mūsų Pastogė" No. 8, 1978, Bankstown, Australia

ALVYDAS J. VASAITIS PIANISTAS IR DIRGENTAS

Alvydas Jonas Vasaitis gimė 1945 sausio 13 d. Grace, Austrijoje. Po II-jo Pasaulinio karo audrų pateko su tėvais, būdamas 3 mėn., į Memmingeno tremtinių stovyklą Bavarijoje, Vokietijoje. Ketverių metų amžiaus atvyko į Jungtines Amerikos Valstybes ir apsigyveno Cicero mieste, Illinois valst. Čia lankė vaikų darželį prie lietuvių Šv. Antano parapijos mokyklos, baigė pradžios mokyklą, Morton aukštesniąją mokyklą ir Lojolos universitetą, įsigydamas "Bachelor of Science" laipsnį.

Anelė ir Jonas Vasaičiai su sūnum Alvydu Vokietijos laikais.

— A. and J. Vasaitis with their son Alvydas in Germany after the WWII.

Alvydas Vasaitis, 12 metų, koncerto metu, Cicero, Ill.

Alvydas Vasaitis, 12 years old, giving a concert in Cicero, Illinois.

Dr. Vitalija Vasaitienė ir Alvydas Vasaitis per Operos balių, švenčiant operos "Nabucco" pasisekimą.

— A. Vasaitis and his wife Dr. Vitalija Vasaitis during the opera banquet after the last performance of Verdi's "Nabucco".

Foto V. Jasinevičius

Septynerių metų amžiaus pradėjo mokytis muzikos pas muziką Aleksandrą Kučiūną, o vėliau pas muziką prof. Vladą Jakubėną. Studijavo fortepijoną, muzikos teoriją ir kompoziciją. Nuo tada jis pradėjo garsėti kaip pirmaujantis muzikos studentas. 1956 Morris B. Sachs televizijos programoje laimėjo pirmąją vietą ir buvo apdovanotas pirmąja dovana, diplomu ir medaliu. Dėl šio pasisekimo jis pasidarė nuolatinis meno programų dalyvis įvairiuose lietuvių parengimuose. 1958 jis laimėjo pirmąją premiją Imigrantų Apsaugos Lygos konkurse. Tais pat metais per dr. Vinco Kudirkos minėjimą jis davė Lietuvos Himno autoriaus kūrinių koncertą.

Nuo tada jis pradėjo reikštis ne tik kaip pianistas, bet ir kaip ansamblių dalyvis. 1960 jis ir smuikininkas Alfonsas Paukštys surengė smuiko ir piano kūrinių koncertą. Taip pat pradėjo daryti išvykas su koncertais į kitus miestus.

1960 Vidurio Amerikos muzikų konkurse laimėjo I-ją vietą ir buvo "Chicagos Tribune" laikraštyje pagarsintas ir įdėta jo fotografija. Šio konkurso metu jam teko nugalėti 30 labai gerų pianistų. Emma Petersen, viena iš juri komisijos narių, tada rašė: "Excellent appearance, rhythmic and expressive musically, very gifted — this is Beethoven at his prime!"

Pokalbis su operos valdybos pirmininku V. Radžiu ir dirigento asistente A. Simonaityte repeticijos metu.

Conference with chorus members and assistant conductor during rehearsal.

—Photo V. Noreika

Šalia daugybės pasirodymų lietuvių parengimų meno programose, Alvydas Vasaitis dalyvavo savo mokyklos lietuvių klubo veikloje ir redegavo mokyklos laikraštį ir buvo priimtas nariu į "National Honor Society". 1961 A. Vasaitis buvo pakviestas Čikagos lietuvių operos akompaniatoriumi. Nuo dabar jis susiriša su operos darbu ir čia, su maža pertrauka, eina akompaniatoriaus, chormeisterio ir dirigento asistento pareigas. Svarbesni jo įnašai į operos parengimo darbą buvo šiose opeose: Aida, Cavalleria Rusticana, Pajacai, Dana, Fidelio, Jūratė ir Kastytis, Likimo galia, Kaukių balius, Meilės eleksyras.

1963 A. Vasaitis kartu su Prudencija Bičkiene, L. Stuku ir aktorium Vitaliu Žukausku aplankė lietuvių kolonijas Europoje (Vokietijoje, Anglijoje) ir ten davė piano koncertus.

Kaip pianistas - solistas davė koncertus su simfonijos orkestrais Berwyn'e, Elmhurst'e, Carbondale. Tuo metu jis studijavo muziką Roosvelt'o universitete ir jį stebėjo koncertų metu profesorius Dorfmanas, kuris ypač aukštai jo pasirodymus vertino.

1972 IV-jai Tautinių Šokių Šventei jis suorganizavo orkestrą, suorkestravo eilę tautinių šokių tam orkestrui ir dirigavo šventės metu. Dalyvavo apie 20,000 žmonių ir savo atsilankymu pagerbė JAV prezidento žmona poną Nixon.

1973 jis suorganizavo simfonijos orkestrą, paruošė ir dirigavo prof. Vlado Jakubėno kūrinių koncertą.

1973 dirigavo operą "Kaukių balius".

1974 dirigavo operą "Meilės eleksyras".

Iš platesnio masto jo organizuotų rečitalių yra minėtini 1971 Danos Stankaitytės ir 1974 metais Stefan Wicik rečitaliai. 1976

Tėviškės parapijos choro ir Dainavos repeticija, ruošiant Jakubėno kūrinių koncertą.

— A. Vasaitis rehearsing the chorus.

paruošė bendrą S. Baro, D. Stankaitytės ir J. Vaznelio koncertą. Šią programą jie atliko ne vien Čikagoje, bet gastroliaavo ir kituose Amerikos miestuose.

Šalia tiesioginio parengimo ir dalyvavimo koncertų programose yra įtrauktas į taip vadinamą "Speakers Bureau" — prelegentų sąrašą, ir kviečiamas amerikiečių daryti pranešimus apie lietuvių muzikos gyvenimą ir laimėjimus.

1977 - 1978 metų sezono Čikagos Lietuvių Operos buvo pakviestas dirigento pareigoms. Š. m. balandžio mėn. sėkmingai dirigavo Verdi operos "Nabucco" spektaklius.

A. J. VASAITIS

naujas talentas mūsų operoj

Rašytojas Alban Salz vienu metu teisingai pareiškė: "Muzika mano sielai yra, kas saulės šviesa peteliškei — tik tada gali ji laisvai ir aukštai skraidyti."

Muzika visų sieloms yra kaip saulė, o tuo labiau pati iškilioji muzikos rūšis — opera. Čia būna ir choro didingos melodijos, ir solistų patraukli daina ir instrumentalistų darnaus orkestro garsai, jungiami su kitomis meno rūšimis: vaidyba, scenos dekoracija, tapyba, baletų šokiu bei garso ir kitais efektais. Jeigu kiekvienoje šių meno sričių besireiškiantis talentas yra brangus, tai tuo labiau didesnį susidomėjimą kelia asmuo, kuris sugeba visas tas muzikos apraiškas jungti į vieną melodijų srovę, suvokti kompozitoriaus pramatytus niuansus, reikiama derinti vokalistų ir instrumentalistų reiškimosi slinkti ir vesti visą garsinį kūrinį į meniškai patrauklią užbaigą.

Šioje srityje Chicago lietuviai džiaugiasi išaugusia nauja jauna pajėga — dirigentu Alvydu Vasaičiu, kuris su žaviu pasisekimu pravedė Verdi melodingosios "Nabucco" operos pastatymą.

Besiekiant kultūriniais laimėjimais besidominčius mūsų skaitytojus daugiau supažindinti su šiuo sušvitusiu talentu, pateikiau jam keletą klausimų, į kuriuos jo duotieji atsakymai čia ir duodami.

— Pirmą kartą pravedė Nabucco operą. Koks išpūdis po to? Sprendžiant iš bulikos Koks išpūdis po to?

— Sprendžiant iš publikos šilto ir entuziastingo priėmimo, atrodo, kad operos spektakliai puikiai pavyko. Tik gaila, kad jau Nabucco uždanga nusileido ir lieka tik gražūs prisiminimai ilgų mėnesių šilto ir nuo-

Solistai S. Baras, D. Stankaitytė ir J. Vaznelis su muziku A. Vasaičiu po sėkmingo koncerto Clevelande.

— Vocal artists S. Baras, D. Stankaitis and J. Vaznelis with pianist A. Vasaitis after a successful concert in Cleveland.

Fto V. Bacevičius

širdaus bendradarbiavimo su visu operos kolektyvu.

— Kokia nuomonė apie pačią Nabucco opera? Kodėl ji gan reta operos scenoje?

— Nabucco yra viena anksyviausių Verdi operų. Tačiau jinai pasižymi savo gražiomis melodijomis ir ansambliais tiek choro vaidmenyje, tiek atskirų solistų pasirodymuose. Šios operos vergų choras "Va, pensiero" yra tapęs pasaulinio garso ir populiarumo choriui numeriu. Opera gan retai statoma todėl, kad sunku rasti solistų šiems sunkiems pasąžams atlikti, o, be to, ir iš choro pareikalauja didelio pajėgumo šią operą dainuojant ir daug darbo jai paruošiant.

— Šioje operoje yra didelis choro vaidmuo. Kaip mūsų Operos choras buvo pajėgus jį atlikti? Ar pakankamai pasipildė naujais balsais?

— Šioje operoje choras turi vieną pagrindinių vaidmenų. Čia choras yra vien solistų. Manau, kas dalyvavo Nabucco pastatymuose, patys įsitikino, kad mūsų operos choras savo uždavinį atliko puikiai. Chore yra daug dainininkų veteranų, kurie dainuoja nuo operos įsikūrimo, bet įsijungia ir naujų choristų. Tačiau visi choristai pasižymi bendru entuziazmu ir nuoširdumu dirbti tam pačiam tikslui. Esu nepaprastai dėkingas savo talkininkams chormeisteriams Emilijai Sakadolskienei, Alfonsui Gečui, talkon atėjusiai Alice Stephens, akompaniatoriui Arūnui Kaminskui, be kurių nuoširdžios pagalbos šios operos pastatymas būtų buvęs neįmanomas.

— Pirmą kartą turėjot režisierių iš New Yorko. Kaip esat patenkintas?

A. Vasaitis diriguoja Verdi operą "Nabucco".

— A. Vasaitis conducting Verdi's opera "Nabucco".

Repeticija Jakubėno kūrinių koncertui. Diriguoja A. Vasaitis.

— A. Vasaitis rehearsing for a concert of contemporary music by composer V. Jakubėnas.
Photo by V. Noreika

— Režisierium David Hicks buvom nepaprastai patenkinti. Jo scenos apipavidalinimas tiek masinių scenų, tiek pavienių asmenų ar mažų ansamblių buvo tikrai puikus, giliai apgalvotas ir kruopščiai atliktas. Kartu su juo glaudžiai bendradarbiaujant Nabucco opera išvydo scenos šviesą

— Amerikos jaunimas daugiau linksta į modernią muziką. Ar bus ateityje pakankamas susidomėjimas klasikine opera?

— Klasikinė opera jau gyvuoja eilę šimtmečių. Tikiu, kad ir ateityje visad bus tam tikra dalis klausytojų, kurie links prie klasiškinių veikalo.

— Ar esat patenkintas publikos atsilankymu į spektaklius?

— Esu klausytojams labai dėkingas už tokį dėmesį šiai operai. Jų atsilankymas ir šiltas, entuziastingas spektaklių sutikimas buvo tikrai puikus atpildas už tiek mėnesių sunkaus ir įtempto darbo.

— Ar šių metų pasisekimas operoje nesugundė Jūsų kreipti savo talentą grynai į muzikinį pasaulį ir tapti simfonijos ar operos dirigentu?

— Žinoma, išskirtinai progai pasitaikius pagunda žymiai sustiprėtų. Tačiau gyvenimas yra labai realus. Šiuo metu duoną pelnausi griežtųjų mokslų srityje, o širdį ir laisvalaikį atiduodu muzikai.

K. J. Pr.

LIETUVIŲ OPEROS TRIUMFAS

Juozas Prunskis

Melodinga ir prasmingo turinio Giuseppe Verdi opera "Nabucco" Chicagoje balandžio 1, 2 ir 8 dienomis Marijos Aukšt. mokyklos auditorijoje praėjo su ypatingu pasisekimu. Daug čia lėmė Verdi muzikos skambumas, visada patrauklus klausytojams. T. Soleros sukurta libretą sklandžiai išvertė poetas Stasys Santvaras.

Publikos susidomėjimas didelis. Suvažiovo iš artimesnių ir tolimesnių miestų ir sakėsi grįžę kitus paagituosią vykti, nes jiems paliko labai gerą įspūdį. Savo turiniu opera daug kuo artima išeivijos lietuviams. Čia vaizduojamas Babilonijos karaliaus Nabuchodonosaro II (605-562 pr. Kr.), sutrumpintai vadinamo Nabucco, Jeruzalės užkariavimas, žydų pavergimas. Ryškiai iškeliamą didelę tėvynės meilę. Choras traukia neužmirštamą dainą: "O, tėvyne, tave mums išrovė! O, tėvyne, skausmingai prarasta". Toks stiprus ilgesys prašvintančios naujos laisvės dienos ir toks didelis pasitikėjimas Dievu bei karštos maldos: "Dieve galingasai, kas to nežino, tik dulkės esame čia prieš Tave."

Šalia religinių ir tautinių idealų, operoje yra stiprios romantikos, kai Jeruzalės karaliaus vaikaitis Ismaele pamilsta Nabucco dukterį Fenoną ir kai nuo jos tą jauną karį nori atmušti vergė Abigaille, besiekianti sosto.

Visų pirma žiūrovų dėmesį atkreipė naujas, jaunas dirigentas Alvydas Vasaitis, jau 10 metų dirbęs su Lietuvių opera, bet tik šiuo kartu pilnai savarankiškai perėmęs vesti muzikinį operos pastatymą. To jauno žmogaus gili muzikinė nuovoka, sėkmingas vadovavimas orkestrui, solistams ir chorui bu-

G. Verdi operos "Nabucco" programos viršelis, pieštas dail. A. Sutkuvienės.

— The front page of the program of Verdi's "Nabucco" — Lithuanian Opera Company's newest premier staged in Chicago May 1, 2 and 8th.

vo ypatingai pasigėrėtini.

Operoje žymus vaidmuo tenka chorui, ir savo vaidmenį Operos choras atliko ypatingai gerai. Jame dabar dainuoja apie 60 rinktinių balsų choristų. Jie buvo rūpestingai chormeisterių A. Gečo, E. Sakadolskienės ir Alice Stephens ruošiami ir nelengvą uždavinį atliko su džiuginančiu pasigėrėjimu.

Į šį operos pastatymą buvo sutrauktos geriausios vietinių mūsų solistų jėgos. Jeruzalės aukščiausio kunigo Zaccaria vaidmenį Jonas Vaznelis žavėjo kaip savo vaidybos orumu, taip ir stipriu, išlavintu balsu. Ismaele vaidmuo šioje operoje svarbus, bet ne pirmaujantis, ir čia su maloniu įsijautimu reikiamoj aukštumoj buvo sol. Stefan Wicik-Bal. 8 d. vietoj jo sėkmingai dainavo Rimas Strimaitis. Sol. Margarita Momkienė Fenenos vaidmenį buvo tokia nuoširdi ir dainavime skambi. Nelengvam Abigailės vaidmeniui sol. Dana Stankaitytė buvo pasiruošusi, turėdama stiprią balso dovaną. Stambiam Nabucco vaidmenį švitėjo vis nepavargstantis sol. Algirdas Brazis, tebesupamas Metropolitan operos solisto garsu. Mažesniuose vaidmenyse — Babilonijos kunigo ir Nabucco karininko — sol. Bernardas Prapuolenis ir sol. Julius Savrimas — buvo reikiamoj aukštumoj. Miela buvo matyti lietuvių kalbos išmokusią gražiabalsę C. Kogut, vaidmenį Anos Zaccaria sesers. Sunku būtų suminėti daugiau kaip 30 statistų, kurie visada buvo reikiamoje vietoje. Pastatymą praturtino ir balerina V. Karosaitė su taikininkėmis A. Acceturo ir D. Užubalyte. Jų choreografas — J. Puodžiūnas.

Nemažai prie pastatymo prisidėjo iš New Yorko atkvieštas režisierius, scenos ir apšvie-

Pirmojo veiksmo pirmosios scenos detalė Verdi "Nabucco" operos pastatyme. Aplink Jeruzalės pranašą Zaccariją — Joną Vaznelį — Jeruzalės šventyklos mergaitės, piliečiai ir vaikai.

Scene one of the first act of Verdi's "Nabucco" as staged by the Lithuanian Opera Company in Chicago, May 1978. The prophet, played by Jonas Vaznelis, is surrounded by his people and vestals of the temple.

timo vadovas D. Hicks, talkinamas J. Paronio, K. Oželio, K. Cijūnėlio, R. Račiūno, o ruošiant daininkus — gražiai pasidarbavo jaunas akompaniatorius A. Kaminskas.

Buvo stengiamasi pastatymą suorganizuoti kuo geriausiai. Scenovaizdis skolintas net iš Milano, Italijos. Ir mūsiškiai parodė didelį igūdimą juo operuoti. Per visus tris operos veiksmus buvo net 7 scenos, su vis keičiamu scenovaizdžiu, ir viskas buvo atlikta greit ir sklandžiai. Pastatymą praturtino ir iš New Yorko atgabenti kostiumai, reikiamai pritaikyti aniems laikams ir aniems kraštams. Smuikų, violenčelių, violų, styginių, basų, obojų, basūnų, prancūzų ragų, trombonų, tubos, arpos, timpanų ir mušamųjų instrumentų orkestras buvo iš arti 40 muzikantų, profesionalų, kurie tiksliai sekė dirigento mostus. Režisieriaus Hicks laimėjimas buvo tas, kad ir choras nepasiliko tik statistai, o jungėsi į vaidybą bei buvo sklandžiai atliktos net ir tokios sunkios scenos, kaip Abigaillės mirtis. Grime sėkmingai talkino lietuvių Stasės ir Jono Kelėčių šeima.

Publika pastatymą sekė su šiltu, malonių pasigėrėjimu ir nepraleido progos savo džiaugsmą pabrėžti gausiais plojimais. Visą operos eigą filmavo Lietuvių Telezizija. Šis toks sklandus pastatymas praveistas uoliai

"Aš dievas, dabar garbinkit mane" — taria Babilonijos valdovas Nabucco — Algirdas Brazis — Lietuvių Operos pastatyme. Scena iš "Nabucco" operos Chicagoje.

"I am your god and me you must worship now," pronounces Nabucco, ruler of Babylonia, played by Algird Brazis. . . . V. Jasinevičiaus nuotr.

Pasmerktoji mirčiai Fenena — Margarita Momkienė, — kuri žydų buvo laikoma įkaitu prieš babiloniečius, meldžia Viešpatį pasigailėjimo, nes ji tuoj bus vedama nužudyti.

Už jos matyti jos pasmerkėjas Zaccarija — Jonas Vaznelis — ir gilumoje jau Babilonijos vyr. kunigas — Bernardas Prapuolenis.

— Held hostage by the Jews, princess Fenena (M. Momkienė), the daughter of Babylonia's king, is now praying for Salvation to the God of Israel.

“Lėk, svajone, gimtąja padange..” ilgesio ir pavergtos tėvynės rauda — puikiausias Verdi kūrinys “Nabucco” operoje, atliktas Operos choro, susilaukė didelių ovacijų ir net pakartojimo. III-čiojo veiksmo I-jį scena iš “Nabucco” operos, kurią pastatė Lietuvių Opera Chicagoje.
V. Jasinevičiaus nuotr.

“Fly my dream to my native sky . . .” a yearning lament in Act 3, for the oppressed homeland was performed with great pathos by the chorus and had to be repeated.

~

Abigailė — Dana Stankaitytė — su savo palydovais džiaugiasi pagaliau, kad ir klasta, pasiekus Babilonijos valdovo sostą. Priekyje šokėjos: balerina Violeta Karosaitė su Dovile Užubalyte ir Anna Acceturo. II-jo veiksmo I-jį scena iš operos “Nabucco”.

V. Jasinevičiaus nuotr.

Abigaille, played by Dana Stankaityte, daughter of a slave, rejoices having usurped the throne (Act 2, Scene 1).

“Kiekvieną sekundę pagieža stiprėja” — kanonas iš Verdi “Nabucco” operos. Iš kairės: Dana Stankaitytė — Abigailė, Algirdas Brazis — Nabucco, Margarita Momkienė — Fenena, Jonas Vaznelis — Zaccarija ir Jeruzalės piliečiai — choras.

“With each moment our wrath is gathering force”—the canon from “Nabucco,” is sung by Dana Stankaityte, Algirdas Brazis, Margarita Momkiene and Jonas Vaznelis.

—Photo V. Jasinevicius

Anatolijaus Kairio Žodis

tartas romano premijos įteikimo proga, 1978-IV-23 d., Jaunimo Centre, Čikagoje.

Gerb. Tėvai Marijonai, komisijos nariai, premijos mecenatai, viešnios ir svečiai.

DRAUGO romano konkursas—reta literatūros šventė. Reta ne tuo, kad pristatomas naujas kūrinys, kad įteikiama premija ar pagerbiamas autorius. Reta tuo, kad bent vieną kartą metuose sueinama pakalbėti apie literatūrą. Tarp daugelio susirinkimų, sąsąsų, suvažiavimų, balių ir šokių, madų parodų, pobuvių, pokalbių, vakaronių, politinių simpoziumų—vis dėlto neužmirštame ir beletristika—net dvi valandos į metus—įsidėmėkime!—paskirtos išimtinai romanui. Šioji metinė romano prisikėlimo šventė simbolizuoja idėjinę išeivijos kryptį. Ir dar nuostabiau, kad tokias romano Velykas kasmet suruošia mums dvasiškija, kunigai, kuriems literatūra nėra jų pašaukimo esencija. Mūsų dvasiškija ir šiandien, kaip ir prieš 60-70 metų, tebėra ne vien mūsų dvasios, bet ir mūsų kultūros vadais.

Lietuvos valstybei švenčiant 60 metų Nepriklausomybės sukaktį, dera prisiminti ir ano meto literatūros milžinus—kunigus. Jų buvo daug, visų neišminėsime, bet paminėti nors vieną būtinai reikia: Maironį! Maironį poetą, Maironį dainių. Lietuvai skolinga jam visa atgimimo dvasia—plačiausia ir giliausia šio žodžio apimtimi. Maironis išmė Lietuvą iš kūdikystės lopšio. Jis ją išgydė nuo tautinės mažakraujystės! Maironis, ne kas kitas, įpūtė jaunime laisvės troškulį, Maironis įliepsnojo prigesusį tautos laužą ir laisvo gyvenimo viltimi. Maironis savo poezija sužadino meilę savajam kraštui kaip niekas prieš jį. Jo poezija ir dainos žavėjo, kerėjo ir šaukė visus pabusti, atgimti, pakilti į šviesą ir laisvę. Tūkstančiai savanorių padėjo žagres ir paėmę ginklus stojo kovon už savo valstybės idealą. Jie nedejavo, kad mūsų nedaug, kad neturime ginklų, kad iš visų pusių apsupti, kad pralaimėsime ir t.t. Jie klausė tik vieno: kur priešas yra? Ir visa tai padarė Maironis. Vienas žmogus prabilo ir visa tauta sukluso. Ir visa nuėjo su juo. Maironis pirmasis sušuko:

Mylėk, lietuvi, tą brangią žemę . . .

Arba

*Užtrauksim naują giesmę, broliai . . .
Aš norėčiau prikelti nors vieną senelį . . .
Apsaugok, Aukščiausias, tą mylimą šalį...
Graži tu, mano brangi tėvyne . . .*

Ir daug daug kitų. Maironis liudijo savo laikmetį, atsakė už jį. Jis davė toną mišioms, jis parodė kelią tautai. Jis kūrė šūkius ir idėjas. Jis prikėlė milžinus iš kapų. Jis atidengė skurdžią artojo milinę ir pamatė didvyrį po ja. Ir Maironis laimėjo.

O ką veikia dabartiniai mūsų rašytojai ir poetai, leiskite paklausti viešai? Jie rašo. Taip, jie rašo. Apie ką jie rašo? Apie tėvynės meilę? Apie tą šalį, kur Nemunas banguoja? Apie kokio tai senelio prikėlimą iš kapų milžinų? Visa tai niekai—jie rašo apie seksą! Mūsų dailiojo žodžio atstovai tebeserga jaunystės fantomais, ne-

išsipildžiusiomis svajonėmis gyvenant padorioj tautoj.

Ar iš visų poetų, o jų išeivijoje priskaitoma iki 150, atsiras bent vienas, kuris paliudys dabartį nauja giesme savo broliams, kaip uždainavo Maironis? Ar bent vienas duos naują šūkį ir idėją šiam laikmečiui, kaip Maironis davė anam? Literatūros paskirtis apskritai, o poezijos konkrečiai, ne vien estetinė, “menas menui” prasme, bet, kaip teisingai suprato Maironis, ir idėjinė. Ar mūsų rašytojai ir poetai atneš Lietuvai dvidešimt pirmojo šimtmečio “šviesą ir tiesą,” kaip dvidešimtam šimtmečiui atnešė Maironis, Vaižgantas, Adomas Jakštas, Mykolas Vaitkus ir kiti kunigai ir prelatai? Ar šieji duos darbarčiai Pegaso sparnus, kaip davė anieji? Ar dabarties poetai atras idealą ir prasmę šių dienai Lietuvai, kaip atrado Maironis tada? Tiesa, kūrybinės jėgos turime gana. Daug knygų išleidžiame, kasmet pasirodo nemaža poezijos rinkinių, pralenkiančių vieną kitą gražiom iliustracijom, taigi kūrybinė potencija pasigėrėtina. Bet ar kūrybinė potencija pateisina idėjinę impotenciją, leiskite paklausti viešai? Deja, tai klausimas, kuriam atsakyti mes neturime daug laiko.

Nemanykite, viešnios ir svečiai, kad taip kalbdamas aš Ciceroną* pagerbiu. Jei išeivija išlietuvės, jei svetimos girtos ją sutrins be žymės, jei iš mūsų teliks “knyga apie kapines”—ji pati, pati išeivija bus ir kalta. Jei mūsų nebebus tada, kad ateis laikas, o jis tikrai ateis, padėti besivaduojančiam kraštui žodžiu ir veiksniu—jie nekaltins Jonaičio ar Petraičio, nepaminės nė vienos pavardės—visi lygiai bus pakaltinti ir pasmerkti, visi lygiai bus išdavę savo gimtąjį kraštą. Palikti savo žemę nėra nusikaltimas. Milijonai bėgo, bėga ir bėgs iš namų. Visais laikais, iš visų tautų. Nieko ypatingo. Tačiau atsižadėti savo tėvynės laisva valia, iš gero gyvenimo, sąmoningai, tai jau tautinė išdavystė. Todėl nesakykite, kad man vistiek kas ką daro. Ne, ne vistiek. Kas rašo, rašo ir už tuos, kurie nesugeba rašyti. Kas dainuoja, dainuoja ir už tuos, kurie nedainuoja. Kas piešia, piešia ir už tuos, kurie nemoka piešti. Kas rašo eilraščius, rašo ir už tuos, kurie nesiverčia poezija. Kas vadovauja, vadovauja ir už tuos, kurie nevadovauja. Be šviesios perspektyvos nėra nė šviesios ateities.

Nė vienas gal pasakys, kad dabar ne Maironio gaidynė, ne seni laikai: moder-

VIRŠUJE — Rašytojas Anatolijus Kairys pasirašo premijuotą knygą.
ŽEMAI — Jaunimo centro didžioji salė pilna, įteikiant premiją rašyt. A. Kairiui š. m. balandžio 23 d. už romaną “Po Damoklo kardą”.
G. Janulos nuotr.

*Top: Anatolijus Kairys autographing copies of his latest award-winning book.
Below: Award-Winning ceremonies to A. Kairys in Chicago for his novel “The Sword of Damocles,” drew a full house.*

nizmas, kas tiko vakar, nebetinka šiandien. Atseit, šios dienos kepurė jau per didelė anų laikų galvai. Netikėkite! Gyvybės problema, laisvės išlaikymas, laimės ilgesys ar nelaimės gresmė—pastovūs rūpesčiai visiems laikams. Tik mes pasidarėme kitoki. Kitoki, nes kvėpuojame gasolinu, bėgame kaip motorai, galvojame kaip televizija ir užmigę sapnuojam ne pavergtą tėvynę, o atostogas Havajų salose.

Taip, mes pasikeitėm, bet pasikeitimas neatpalaiduoja mūsų nuo darbo ar atsakomybės. Mūsų akys dažnai būna patenkintos tuo, ką mato, bet ką girdi mūsų ausys, tai būtų geriau, kad negirdėtų. Kalbėti apie tėvynės meilę ir nieko nedaryti jos realizacijai, tai nelyginant žiūrėti į dirvą ir laukti derliaus, kada nieko nebuvo pasėta.

Mūsų tautinis idealizmas, kurio pilni išvykome iš savo krašto, išseko ir išblėso, jo vietą užėmė indeferentizmas—kaip bus taip. Išmirsime, suamerikonėsime, sumals. Tai nyštukų kalba, ne Maironio lipėdinių. Ar mažumas ir silpnumas yra yda? Pasmėrkimo išnykti žymė? Ar gėda būti mažam?

Ar mes savo vaikams ir jaunimui kada nors paaiškinom, kodėl Lietuva maža? Kodėl ji maža? Ar ne todėl Lietuva maža, kad gera? Anais gruobuoniškais laikais, kada būdavo žvėriškomis priemonėmis kovojama už gyvybę ir būvį, užpuolikai nusiaubdavo kraštą krauju ir ugnimi, išnaikindavo gyventojus, ypač vyrus, o užimtasias sritis apgyvendindavo savo žmonėmis ar kariais, tokiu būdu užkariautojai praplėsdavo savo teritoriją. Lietuviai taip nedarė. Užėmę miestą ar tolimas žemes, jie ten paskirdavo vyresniuojų sau patikimą asmenį: kunigaikščio sūnų ar dukterį, ar šiaip giminaitį, pasiimdavo atitinkamą duoklę ir dainuodami grįždavo namo. Daug užkariavo, bet nieko sau nepasiėmė, nes buvo žmoniški, buvo geri. Mūsų tautos žymė—gerumas. Tad ir mes esame geros tautos vaikai. Tiesa, šimtmečiai mūsų tautos sielą keitė, vargai, kančios, neteisybės išmokė mus tam tikrų, sakyčiau, praktiškų gudrybių, tačiau esmės negalėjo pakeisti: kas buvo geras, geras ir liko.

Ar gi ne gerume slepiasi ir meilė, ir laimė, ir laisvė? Už ką žmonija šandien kovoja? Ar ne už humanizmą? Ar ne už gerumo ir moniškumo idealų įgyvendinimą žemėje? Tad gi, ar ne geriau būti mažos, bet geros tautos nariu, negu didelės grobuoniškos ir imperialistinės? Prisiminkime V. Kudirkos žodžius: "Ne tas yra didis prieš ką milijonai savo galvas lenkia." Taip, gerume yra didybė, gerume yra tikroji žmogaus ir tautos vertė. Todėl nesiteisinkime pasikeitusiomis laiko ar vietos sąlygomis, nesidangstykite abejotinos vertės prielaidomis: neskaitlingi, nereikšmingi, pasmerkti anksčiau ar vėliau dingti nuo žemės paviršaus etc. Nieko nepadės. Mes dažnai, save teisindami, šaukiame svetimų pavyzdžių, kurie mums visai netinka. "Žiūrėkite, ką padarė švedai. Olandai, štai, jūrą nusausino. Būkime kaip žydai!" Ir taip be galo. Nesakau, kad švedai ir olandai neturėtų ypatingų laimėjimų, ar kad žydai nėra geri pavyzdžiai. Visos tautos turi gražių ir didingų žygių, vertų atminties, tačiau kodėl mes

turėtume eiti kitų pėdomis? Mes tikrai daugiau laimėtume, jei darytume ne kaip švedai ar žydai, o kaip lietuviai daro. Pavyzdžių netrūksta.

Ką žavi senoji istorija, gali prisiminti laikus, kada lietuviai daužė Maskvos vartus. Mūsų vyrai sutriuškino kryžiuočius, kaip amerikiečiai dabar pasakytų "For good." O kas Europą nuo totorių antplūdžio apsaugojo? Lietuviai. O kas nenumirė penkis šimtus metų išgulėjęs po lenkų ir rusų letenomis? Lietuviai. Ir išeivija turi kuo didžiuotis: Čikagos Lietuvių Opera, Lietuvių Fondas, meno ansamblis Dainava Čikagoje ir meno ansamblis Čiurlionis Clevlande, Lietuvių Enciklopedija Bostone, Vasario 16 gimnazija Vokietijoje ir daug panašių institucijų priklauso prie herojinių pavyzdžių, nuostabiai geri ir kilnūs darbai.

Žiūrėkime ne tolyn ar aukštyne—heroika vyksta čia pat, šalia mūsų. Kalnas niekada nėra apvertęs vežimo—su juo prasilenkama—vežimus varto kupstas. Kas išeina atnešti žvaigždžių, tas dažniausiai grįžta tuščiomis rankomis, o kas išeina atnešti lietuviškos duonos, tas grįžta kad ir su mažu kepalėliu, tačiau pradžiūgina ir senelius ir vaikelius. Nelaukime stebuklų iš kitų, geriau patys būkime jais!

Vienas bičiulis kartą paklausė manęs, kaip aš pradėdau rašyti naują veikalą. Aš atsakiau:

—Nuo savęs.

Jis nesuprato. Žinau, pradžia galvą laužo. Kiekvienam sunku ką nors pradėti, bet kaip nors reikia pradėti. Aš pradėdau nuo savęs. Sėdu prie mašinėlės, įsuku popierį ir tuoj įrašau du žodžius: Anatolijus Kairys. Ir pradžia jau padaryta. Ir gera pradžia. Tie pirmieji žodžiai ir lieka pirmieji—jų niekada netaisau ir neišbraukiu. Ir šandien, paėmę "Po Damoklo kardą" jūs rasite tuos du žodžius pirmoje vietoje ir nepakeistus. Ir man sekasi. Nežiūrint, kad esu apšaudomas iš visokių horizontų pačiom didžiausiom patrankom, bet, žiūrėkite, esu sveikas ir mano pozicijos nė kiek nesusilpnėjusios. Matote, kritika yra kūrybos arba darbo duktė—kūryba pagimdo kritiką. Iki šiol niekas nėra pasmerkęs motinos už blogos dukters pagimdymą, priešingai, visi smerkia dukterį, kad ji neteisina savo motinai. Kūryba yra daugiau už kritiką.

O man sekasi todėl, kad aš pradėdau nuo savęs. Mano kaimynas neperka knygų. Tegu. Aš pirkau ir pirkiau. Mano brolis neleidžia sūnaus į lituastinę mokyklą. Tegu. Aš savo leidžiu ir leisiu. Tik nuo savęs. Mano sesers duktė nulietuvėjo. Labai gaila, bet tegu taip neatsitinka man. Aš pasistengsiu, kad mano duktė neišlietuvėtų. Mano draugė neskaito lietuviškų laikraščių. Tegu. Aš skaičiau ir skaitysiu. Mano draugas neprisideda prie tautinės veiklos. Tegu. Aš prisidedu ir prisidėsiu. Tik save ganykim, ne kitus. Mano teta neaukoja Lietuvių Fondui. Tegu. Aš auokuju ir aukosiu. Ne į kitus žiūrėkime, o į save. Ne jis ar ji svarbu, svarbu—aš. Savo kritikus sugėdinkim ne piktu žodžiu, o geru darbu. Apsnūdimą, apatiją, defetizmą nustebinkim ne pasitraukimu iš pareigų, o prisidėjimu. Mūsų tėvų vardai garbingi—mes juos paveldėjom kaip viso gyvenimo dovaną iš senelių rankų—

ŠV. ONOS ATLAIDUOSE

Iš Anatolijaus Kairio premijuoto romano "Po Damoklo kardą"

VIII.

Kudų bažnyčioje didžiausia šventė buvo šv. Onos atlaidai. Pamaldžiai ir triukšmingai švėsdavo visa parapija. Neatsilikdavo nė klebonija. Pamaldos iki trečios, po to klebonijoje pietūs. Susirinkdavo giminės, parapijos šulai, inteligentija, o šiais metais privažiavo aukštų valdininkų, atostogaujančių profesorių ir daktarų, kvieštų ir nekvieštų, iš kažkur ir į kažkur vykstančių generolų, pulkininkų klebono pasveikinti. Atvyko keli vokiečių karininkai. Nei klebonas, nei vikaras su vokiečiais nesibičiuliavo, neieškojo specialiai pažinčių, tačiau, važiuodami pro šalį, jie sustodavo poilsui ir užeidavo klebonijon. Jei pasitaikydavo pietų metas, prie stalo atsisėdavo ir vikaras. Jis vokiškai nemokėjo, dėlto ir kalbos su vokiečiais negalėjo vesti. Atsiprašydavo ir skubėdavo prie darbo. Klebonas gi vokiškai kalbėjo be rikto, laisvai. Kaip šeimininkas ir geros širdies žmogus, turėdavo priimti ir vaišinti, pasirodyti draugišku, palankiu. O buvo jau senas, 75 peržengęs, blogos sveikatos ir rūpinosi ne vien vokiečių priiminėjimu, bet ir vertėjavo, tarpininkavo į nelaimę patekusiems savo žmonėms. Vieni klebono padėti įvertindavo ir jam padėdavo, o kiti apkalbėdavo ir net smerkdavo. Buvo ir tokių, kurie kleboną ir vikarą laikė vokiečių talkininkais, informatoriais. Į kleboniją suplaukdavo visos parapiinės naujienos ir įvairiais būdais, specialiai jų nerenkant, nieko neklausinėjant. Kartais vokiečiai sustodavo vakare, karininkai tada nakvodavo klebonijoje, rytą pasimaudydavo Nemune ir vykdavo toliau į frontą ar iš fronto—žiūrint, iš kurios pusės buvo atvykę.

Klebonas jautė, kad tokios jo pareigos er-

pagerbkime juos. Ateitis kuriama ne pračities neigimu, o dabarties teigimu. Ir nereikės mums ieškoti pavyzdžių kituose, priešingai, mes būsime pavyzdžiai kitiems.

Ir tada mums pradės sektis. Atgimsim iš naujo. Mūsų akys ir širdys prašviesės, kils naujas tautinis renesansas, pasitikėjimas vienu kitais, lietuviybė taps mūsų laiko puošmena—nepasiekiama bet kam, nes įgimta, ir nenuperkama, nes neparduodama. Tik pradėkim nuo savęs, ne nuo kitų. Mes nenumirsime, jei būsime daugiau negu žodžiai ir neištautėsime, jei būsime daugiau negu pažadai. Ir mūsų jaunimas nuo mūsų nebėgs, jei mes duosime daugiau savęs ir būsime jiems gyvi lietuviybės pavyzdžiai.

*Cicero—žymiausias romėnų oratorius gyvenęs 106-43 m. pr. Kristų. —Red.

zina vieną kitą patriotą ar šiek tiek paraudusį parapietį, jam pačiam daro nesmagumų, bereikalingų rūpesčių ir išlaidų, tačiau kitos išeities nerado. Ko nežinojo klebonas ir jo vikaras, tai, būtent, to, kad įtarimas iš tiesų krito ne ant klebono, o vikaro galvos. Vos bejudas klebonas, žingsnio nežengias už savo sodo ribų, nebuvo pavojingas, su juo niekas nesidalijo ypatingomis paslaptimis, ir jis nesusitikinėjo su jokiais svarbiais pagrindžio veikėjais. Kad toks senis užsiimtų kokių nors informacijų rinkimu ir jų perdavinėjimu vokiečiams, kvaila būtų pamanyti. Gi vikaras Radvila — klausimas kitas. Energingas ir populiarus, turįs neribotą pasitikėjimą jaunimo tarpe. Kas daugiau!

— Tai jis!

Vikaras dažnai lanko kaimynus, o kaimynai jį. Kažko ieško, teiraujasi, žinutes renka. O jei renka, tai kam perduoda? Taip juodos akys nušviečia juodas mintis. Kad vikaras šventas žmogus, kupinas užuojautos kenčiančiam, į bėdas patekusiam parapiiečiui, kad jis ateina padėti, paguosti, nuraminti — suprato tik geradariai ir geraširdžiai. Gi piktaivaliai, paraudę niežai, vien savo kailį saugą niekšai, nevertino kunigo Jono kilnios dvasios. Nežiūrint pasiaukojimo, savęs išsižadėjimo, kun. Radvila pateko į pagrindžio nemalonę. Mūsų laimė bent ta, kad jis pateko ne į savo, ne į lietuviško pagrindžio nemalonę, o tokio pagrindžio, kuris veikė ir kovoję ne už Lietuvos laisvę, o už komunistų greitesnį sugrįžimą.

Kudų parapijos ribose kol kas nebuvo lietuvių partizanų. Vyko tik lietuviškas susižinojimas ir tasai susižinojimas buvo viešas. Sueidavo, pasikalbėdavo, pasikeisdavo gandai, dažniausiai šventoriuje ar gegužinėse. Neslėpė ir nesivaržė. Tik į karo pabaigą atsirado Vietinės Rinktinės vyrų, laikančių tamprų ryšį su savo vadais ir besislapstančių miškuose atsargumo dėlei nuo vokiečių geležinės rankos. Tie vyrai su niekuo dar neko-vojo — tik būrėsi, politikavo, ginklavosi.

Be to, tarybiniais partizanams nepatiko didelis kun. Jono populiarumas žmonėse, nepaprasta įtaka jaunime, tai yra ten, kur tarybiniai partizanai ieškojo sau talkininkų. Tad kun. Radvilą geriau likviduoti dabar, prisidengus artėjančio fronto chaosu, negu vėliau, kada gyvenimas stabilizuosis. Reikia tik geros progos. Ir tokia "gera proga" atsirado šv. Onos atlaiduose.

Kun. Jonas klausė išpažinčių nuo ankstyvo ryto. Jo klausykla apgulta iš abiejų pusių. Ilgos eilės tebestovėjo abiem pasieniais, kai baigęs nuodėmes pusamžis vyras pridėjo: "Pasisaugokit, kunige. Šiandien numatyta jus sulikviduoti pas Daukus." Kunigas davė jam išrišimą, ir vyras nuėjo palenkęs galvą, pamaldžiai sudėjęs rankas. Kun. Radvila pasidavė priekin, stengėsi pamatyti, kas tačiau žmonių spūstyje tasai pasislėpė. Iš balso ne-

spėjo atpažinti. Kunigas sunerimo, jo širdis ėmė virpėti, jis turėjo sustoti klausęs išpažinčių ir minutę pasimelsti. Jo nerimas lietė ne jį patį. Gordoną! Sutana, vieton padėjus, jam tikrai pakenks, gali būti fatališka. Partizanai palaikys jį kun. Radvila ir nušaus. Be to, jis prisiminė vienoje kišenėje raštelį, kažkokį pažymėjimą jo vardu, kuris gali būti patvirtinimas, kad jie turi savo rankose tikrai tą, kurio ieško.... Tačiau mintis, kad Dovydas neperkalbamas, jį sulaukė. Jeigu Dovydas įsikalbėjo, kad sutana jam padės saugiau pasiekti girią, jos dabar neatimsi. Vis dėlto, tikės ar netikės, jo pareiga pranešti, tegu bent pasisaugo.

Kunigas pasižiūrėjo į laikrodį. Klausykla būtų galima palikti, bet mišios.... Už dešimties minučių jo mišios prie mažojo altoriaus, kunigai visi užimti, darbai iš anksto paskirstyti, pavaduoti nėra kam. Bažnytinių pareigų negalima palikti be tvarkos. Jo pasišalinimas, niekam nesakius, atkreiptų dėmesį ir būtų nepateisinamas. Šen ir ten jis matė pažįstamą, bet ne tokį, kuriam patikėtų svarbesnę žinią. Algirdo nėra, jis taip greit nežadėjo grįžti. Apolonija kur nors klūpo, bet ką su ja — tik didesnę išgastį sukels. Gera viltis dr. Silvestras, bet jo niekur nematyti.

— Už atgailą.... — jis pabeldė į kairę ir atsuko ausį į dešinę klausyklos pusę, kur jau klūpojo nusidėjėlis, pasiruošęs nuplauti savo sielos veidą.

— Tai įvyko Lietuvos žemėlėje, Marijos šventovėje.... Nekalti mano tėvai, mano giminės. Nekalti Daukai ir jų tėvai, kurių net savo krašte nebuvo, nei jų giminės. O vis dėlto nusikaltimas.... Kiek mano atmintis įstengia apimti — visi nekalti, rankos nepakėlė, blogo žodžio neištarė žydams pakenkti. Daug kas verkė, pats mačiau, dejavo, barė vienus, barė kitus, bet patys į ugnį nešoko, kaip gi šoks gyvas.... Kaip gi žmogus pats virs ne į jam paruoštą kapą.... Daugelis ir nežinojo, netikėjo.... Buvo ir Kudų miestelyje žydelis. Jį išvežė į Raudėnus, ir ten jis dingo. Jo neužstojo niekas, tiesa, niekas nežinojo, taip greit įvyko, staiga ir netikėtai, kad žmonės nesusiorientavo, nesusigaudė.... Kai pajuto — per vėlu — teliko vien apgailestauti. Mano sąžinė nerami, nors aš žinau, kad nieko nebūčiau padėjęs....

— Už atgailą.... — pabeldė į dešinę ir atsuko ausį į kairę.

— Ar tai nusikaltimas? Tu pats, Viešpatie, žmogui įkvėpei savašios jausmą.... Be jo žemėje gyvybė išnyktų. Juodus darbus uždengia naktis, kad gerieji nepamatytų.... Ar dėlto mano siela kenčia, kad šie juodi darbai buvo atlikti dienos metu, saulei tviskinant, visiems matant, visiems girdint.... Ar pagalbos šaukmo negirdėjimas, ar apsimetimas, kad nematai ir negirdi ir kad savo krūtine neuždengi žydo krūtinės yra nusikaltimas.... Tu, Viešpatie, geriau žinai, kiek žydai padėjo lietu-

ir nepriekaištauju, vien teigiu, savo sielos neviams, kada šie buvo jų valioje.... Nekaltinu ramybę gesinu.... Kas kam padėjo.... Niekas ir niekam. Žydas nepadėjo žydui. Lietuvis nepadėjo lietuviui. Rusas nepadėjo rusui. Vokiečiai nepadėjo vokiečiui. Tokių pavyzdžių šimtai, jei ne tūkstančiai.... Nepadėjo, o tačiau lietuvis lietuviui privalėjo padėti. Žinau atsitikimų, kur brolis pasislėpė, pamatęs brolių areštuojančius; sūnus išbėgo pamatęs tėvus suimant.... Žmonės ramūs, geri. Tu pats, Viešpatie, liepi ir mokai būti romiais, taikiais, nekaltais avinėliais, atsukti kitą žandą, gavusį į vieną.... Tokie mes ir esame. Mano tauta nepasipriešino Sibirui, kaimynas neatėjo gelbėti kaimyno, išvežamųjų verksmas nesužadino gailestingųjų širdies, niekas neužstojo nelaimingųjų, negelbėjo senelių, vaikų, kūdikėlių.... Kaip, mano Dieve, lietuviai galėjo padėti žydams, kada lygiai tuo pačiu metu jie patys šimtais ešalonų riedėjo į mirties šaltą glėbį.... Bet kodėl mano siela verkia, kodėl mano sąžinė taip nerami, kodėl, Viešpatie....

— Už atgailą.... — kunigas pabeldė į kairę ir atsuko į dešinę išpažinčių klausymo automechanikoje.

— Nusikaltimas yra, bet mano siela nesijaučia kalta. Nei dėl to, kas įvyko, nei dėl to, kas neįvyko, o turėjo, anot žydų, įvykti. Vieno žmogaus nuodėmė nesumenkina kito doros. Ne visi kaimynai skuba gesinti degančio namo, nors žmonės dega, šaukiasi pagalbos viduje... Šokti pačiam į ugnį ir gelbėti kitą, tai jau heroizmas, o heroizmas neprivalomas jokiam žmogui, kaip ir šventumas, nors visi siekiame būti šventais.... Heroizmas neprivalomas, bet jo buvo ir buvo daug — ne vienas ir ne du — šimtai vardų.... Mūsų šaunūs kariai, pasišovę eiti ir kovoti prieš žiaurųjį Tėvynės priešą, greičiau išvaduoti išvežtuosius tėvus ir draugus, ir mūsų šaunioji policija, pašaukta tvarkai palaikyti, nenujautė vokiečių klastos ir dažnai ėjo ten, kur buvo siunčiami. Tačiau daugelis jų, pamatę, kur atėjo ir ko, atsisakė paklusti, atsisakė vykdyti nekaltų žmonių egzekucijos ir geriau sutiko patys mirti.... Ir jie buvo kartu su žydais sušaudyti, suversti į tas pačias duobes.... Mane pasiekė skundai, žmonių ir tėvų maldavimai užstoti, gelbėti, padėti pasitraukti.... Klebonas jų reikalais kelis kartus važiavo, į Raudėnus.... Negalėjome padėti negalėjome jų išgelbėti.... Tokių herojų, kurie geriau mirė negu šaudė, aš vienas žinau daugiau kaip 50, o jų yra daug daugiau.... Tai mūsų tautos papuošalai, mūsų garbės vyrai....

Kas kaltas, kas nekaltas — tesprendžia Visagalis, ne silpna žmogaus prigimtis. Kas papildė nuodėmę, tas ir kaltas. O mano tauta negali būti kaltinama tuo, ką padarė komunistai ar naciai mūsų šventoje žemėlėje prieš mūsų pačių valią. Mes protestavome žodžiu ir raštu, ir veiksmu, protestavome tylia pa-

galba nelaimingiesiems, bet jų buvo tiek daug, kad mūsų pastangos dingo kaip vandens lašai jūroje.... Ir Algirdas, ir dr. Silvestras, ir aš protestavome galbėdami ir padėdami, bet protestai nevaisingi prieš žvėrį, šautuvo vamzdį ar virvės kilpą.... Mes dirbome ir tylėjome nes Dievą mylėjome, mes atidavėm viską, ką turėjome — tik Kristaus kančią pasilikome....

— Už atgailą.... — jis pabeldė į dešinę ir atsisuko į kairę.

SUTVĖRIMO GIESMĖ

Mandala X, himnas 129

Tuomet, kai dar nieko nebuvo ar buvo: aukštai nebuvo nei oro, nei dangaus.

Kas supo ir kur? Kas saugojo? Ar buvo vanduo, neišmatuojamas vandens gilumas?

Tuomet dar nebuvo mirties ir nemirtingumo; nebuvo nei dienos ir nakties skirtumo ženklų.

Tas vienas, kuris be kvapo, alsavo savitu būdu; greta nebuvo nieko.

Gyvavo tamsa paslėpta tamsoje: Tas Viskas buvo visiškas chaosas.

Viskas buvo tuščias ir beformis, iš didelės šilumos jėgos gimė tas vienas Dalykas.

Paskui atsirado Troškimas. Troškimas yra Dvasios pirmoji sėkla ir daigas.

Išminčiai, kurie širdies mintimis ieškojo, atrado giminingumą tarp esančio ir nesančio.

Jų skirties linija išsitiesė skersai, atsirado augštuma ir žemuma.

Buvo didelės jėgos kūrėjai, buvo laisvas judesys ir energija augštai.

Kas tikrai žino, kad galėtų pasakyti, kada šita kūryba gimė ir iš kur ji atsirado?

Dievai yra vėlyvesni negu pasaulio sutvėrimas. Kas žino, kaip jie iš pradžių atsirado?

Jis, pirmoji sutvėrimo pradžia, ar Jis, sukūrė viską ar ne Jis?

Tas, kurio akis valdo šitą pasaulį augščiausioje danguje, Jis tikriausiai žino arba nežino.

Rigveda ca.: 1200 metų prieš Kristų.

Sulietuvino Z. Tenisonaitė

Humoritinio teatro „Antras kaimas“ aktoriai premjeros metu Chicagoje. — Iš kairės: Jurgis Riškus, Juozas Aleksūnas, Jūratė Jakštytė, Juozas Kapačinskas ir (II-je eilėje) Danutė Nolte. Nuotrauka A. Šeštoko

— Actors of the „Second Village“ after the newest premier of their humoristic theatricals.

„Antrasis kaimas“ Chicagos didmiesty

Chicagos lietuviai neturi pastovaus savo dramos teatro, tačiau gali pasidžiaugti dviem stipriais vaidybinės scenos vienetais: Lietuvių Opera ir Antrojo Kaimo satyriniu humoristiniu teatru. Balandžio mėnesį Antrasis Kaimas vėl džiugino čikagiečius savo intriguojančiais pastatymais.

Antrakaimiečiai labiausiai brangina aktualų humorą. Čia ir yra jų stiprybė. Tačiau nelengva sutelkti tam medžiagos. Gerai, kad jiems į talką ateina kai kurie rašytojai. Šiuo kartu jų repertuare buvo L. Dovydeno, A. Gustaičio, K. Bagdonavičiaus, A. Tendze-golskio pačių antrakaimiečių T. Antanaičio (jų prievaizdos ir ašies, apie kurią visas šis teatras sukasi), R. Stakausko, dar ir J. Erlicko bei kitų kūrinių.

Antrojo Kaimo spektakliai tai trumpų vaizdelių, anekdotų, tokių linksmyų dalykelių mozaikinė pynė, kurią perteikiant pasitenkinama paprasčiausiomis dekoracijomis, kasdieniais kostiumais, vartojant kuo mažiausia grimo, visą dėmesį telkiant į taiklesnį sąmojų. Temos čia — visuomenės ydos, meilė, šeima, mūsų institucijos, lietuviškos kolonijos (ypač Marquette Parkas), ateivių gyvenimas, amerikoniškos įtakos mūsųose ir t. p.

Apie spektaklio turinį vaizdą gali duoti ir pavadinimai šių trumpučių aktorių „išstojimų“: Atidarymo prakalba. Vargstantis tautietis, Pasaka apie Julytę ir katytę (itin taiklus humoras apie meilę sužadėtinio ir gyvuliuko), Prasidėjo pasisveikinimu, Meilė iš pirmo žvilgsnio, Prie baro, Svečiuose, Rasiniai prietariai, Sauja skatikų, Tarp devynių ir penkių (Pas viršininką, Darbo beieškant, Nuomonių sutapimai, Taip ramiau....), Jaunavedžių mokykla, Svečias — žvaigždė, Valykloje, Generalinis dvasios vadas, Priemiestiniuose traukiniuose, Mamytės ir dukrytės, Šeimyniš-

kas baliukas, Pasakėčios, Meno paroda, Sąžinė Valgykloje, Virtuozas, Dialogai su lietuviais (Apšvietos reikšmė, Lygybė erdvėje), Kiaušinis. Kai kurie gabalėliai dar turi savus padalinius.

Taigi — visas spektaklis pilnas didelio įvairumo, scenoje veidai bėga kaip kaleidoskope, kontaktas su publika greit užsimezga. Reikšminga, kad antrakaimiečiai sėkmingai vengia amerikoniškos ydos: humoro trūkumą užpildyti sekso užuominomis. Mūsiškių pastatymas buvo visai švarus, neskaitant vieno vulgarinio žodžio apie kavos palyginimą su jaučio m , bet tai tik vienintelė išimtis ir tai visai nereikšminga.

Šiame sezone scenoje pasirodo septyni aktoriai. Du iš vyrų jau nuo seniau čia reiškiasi ir ryškus kaip savo sąmojumi, taip ir vaidybos pranašumu Juozas Aleksūnas ir Eugen. Būtėnas. Nuoširdžios, išpūdingos ir su sklandžiu payrimu scenon išeinančios Jūratė Jakštytė, Vaigalė Kavaliūnaitė, Dana Nolte. Iš naujesnių — Juozas Kapačinskas ir Jurgis Riškus — irgi stengėsi išlaikyti reikiamą lygį. Gaila, kad nesimatė jau iš anksčiau gerai užsirekomendavusio R. Stakausko. Visų jų darbą sklandžiai koordinuoja „prievaizda“ T. Antanaitis. Tai vis mūsų intelektualų jaunimas, kurių ši duoklė visuomenei yra brangi ir reikšminga. Neveltui jie kviečiami su gastrolėmis į įvairius miestus. Žinoma, vieni numeriai būna su turtingesniu humoru, kiti su silpnesniu, bet jų pastangos reikšmingos ir atsiekiami rezultatai brangūs. Pažymėtina, kad antrakaimiečiai įstengia suorganizuoti ir išpūdingus scenos efektus, kaip pavyzdžiui, šiuo metu traukinio garsai.

Į talką jiems ateina plakatų piešėjas ir garso efektų parūpintojas dail. Vincas Lukas, šviesas tvarko Jonas Kaunas. Jų šūkis irgi prasmingas: „Mes neglostome, o jeigu glostome, tai tik prieš plauką.“ To humoro teatrui ir reikia.

Juozas Prunskis

DIEVO TARNO ARK. MATULAIČIO asmenybės apybraiža

Stasio Ylos knyga — kukliai, bet meniškai apipavidalinta 370 puslapių knyga, skoningai įjungiant reikšmingų fotografijų, viršely — arkivyskupo Jurgio Matulaičio, kurio beatifikacijos byla Vatikane jau pradėta, nuotrauka. Knyga beveik populiariai, lengvu stiliumi, parašyta, bet dvelkianti rimtim, patraukianti į susižavėjimą ir susimąstymą. Autorius kun. Stasys Yra knygos linkmę nusako tituliname knygos puslapy: asmenybės apybraiža. Ir kokios asmenybės! Tauraus kunigo, genialaus mokslininko, sociologo, vienuolių kūrėjo ir perkūrėjo, pedagogo, išvalgaus, jautraus ir kantraus kankinio, Dievą ir žmones tyriausia meile mylinčio. ... Knyga verta paskaityti mokslininkui ir filosofui, kunigui ir mokytojui, mokytiesiems ir kukliems bet kurių sričių darbininkams, seniems ir jauniems....

Taikliai cituoja knygos autorius Jurgį Matulaitį, jam tik einant į kunigystę: “Duok, Dieve, kad sudegčiau kaip žvakė ant altoriaus nuo darbo kaitros ir meilės ugnies Tau ir Tavo Bažnyčiai”.

Jo gimtinė buvo Lūginės kaime, apie penkis kilometrus nuo Marijampolės. Ir sudegė šis žmogus, vos būdamas 56 metų. Jam mirus, 1927 m., gaudė ir skambėjo visi Kauno bažnyčių varpai.... Jo palaikai iš Kauno vėliau perkelti į Marijampolę. Jo gyvenimas?

Gyvenimo gairės čia situojamos iš paties Jurgio Matulaičio užrašų: “Ne išviršiniaus ženklais išsiskirti, o tik dvasia, gyvenimo šventumu, grynu katalikišku mokslu, sumanumu ir pareigingumu, darbštumu ir uolumu, Dievo ir artimo meile, tvirtu tikėjimu.” Studijavęs Petrapily ir Freiburge, dirbęs Bielauose, netoli Varšuvos, kaip Marijonų generolas, sunkiai pareigas keletą metų nešęs kaip Vilniaus vyskupas, jis visur ir visados, Kristaus pavyzdžiu, rodė didelį pasiaukojimą visiems žmonėms, visų tautybių katalikams ir ne-katalikams, rodė besalyginę meilę kiekvienam žmogui. Kur tik jį likimas bloškė, visada atsiduodavo Aukščiausiai Valiai, ir visose pareigose uoliai dirbo, nesigailėdamas savęs. Buvo nuo pat vaikystės silpnos sveikatos, bet stipria valia nusigalėdavo net dideliuose sunkumuose (sirgo kaulų džiova), rasdavo būdų tarnauti artimui ir Bažnyčiai, net būdamas nepalankiausiose sąlygose, ar jam nelabai patinkamose pareigose. Knygos autorius vėl cituoja iš jo paties užrašų: “Jei Lietuvai reikalinga mano auka, aš neatsisakau. Pavojaus nebijau ir savo asmens nebranginu. Man tik baugu, kad save paaukosiu ir nieko negalėsiu padaryti.”

O padarė arkivyskupas J. Matulaitis labai daug. Jo raštai ir jo darbai ypač buvo genialūs religinėj-socialinėj srity. Jis atstatė ir sutvarkė Marijonų reikalus Marijampolėje, sutvarkė lenkų Marijonų vienuolyną Bielianuose, įsteigė ten “Vargdienes seseles”, įsteigė našlaityną. Turtingų ir labdarinių kunigaikštienės, grafienės finansais jis daug suteikė šviesos ir moralinių gairių lenkų bei lietuvių jaunimui. Ne be vargo, bet jam sekėsi ir kelionė Amerikoje ir kitur, nes jį visur vedė Kristaus, Bažnyčios ir žmogaus meilė. Jis kratėsi garbės, kratėsi pripažinimo ar atžymėjimo, — užtat ilgai atsisakinėjo Vilniaus vyskupu paskyrimo. Bet kai suprato, kad tai Apvaizdos Valia, jis nuolankiai atsidavė darbams Vilniuje, kuris tais laikais buvo politiškai ir tautiškai bei sociališkai labai audrin-

Dievo tarnas arkiv. Jurgis Matulaitis, kurio šventumo pripažinimo byla baigiama Romoje.

— Procedures of beatification of Archbishop Jurgis Matulaitis soon will be completed.

gas. Pirmajame savo į vyskopus įvedimo pamoksle jis kalbėjo: “Rūpinsiuos būt tėvu ir bičiuliu.... Būsiu bičiulis vaikeliams, neturteliams ir nelaimingiesiems. Guosu pavargėlius, raginsiu turtingus, kad dalintųsi su jais. Neatstumsiu nuo savęs nė vieno.... Rūpinsiuos, kad viešpatautų meilė, kad nebūtų barnių, neapykantų, nuoskaudų. Noriu būti atlaidus piktiems, parama silpniems, užuovėja geriems.... Pasitikėkit manim! Atidarykite man savo širdis.”

Jo išmintingais patarimais naudojosi net mons. Achilles Ratti, vėliau tapęs popiežium Pijum XI, kuris yra lankęsis ir Lietuvoje. Tačiau, buvo atsiradę net kunigų, kurie jį skundė valdžiai. Jis niekad nepyko ir nemanė keršyti, net nemanė jų įsitikinimų pakeisti. Buvo didžiausias tolerantas. Tik nemėgo kunigų politikų! Tai jis pasakė ir kanaaninkui J. Tumui. Ark. Matulaičio nuomone, kunigo tiesioginis ir vienintelis pašaukimas bei darbas — Bažnyčiai ir sielų išganymui. Jis tiesiog meldėsi, kad kuo mažiau būtų kunigų politikierių.

Knygos autorius Stasys Yra palaipsniui atskleidžia didžiojo kunigo, vienuolio marijono, vienuolių steigėjo, kunigų seminarijų tvarkytojo, vyskupo, pasiuntinio Vatikane gyvenimo ir jo būdo bruožus — genialumą, veiklumą ir šventumą. Jo dvasinis ramumas ir savęs atsižadantys darbai, autorius pabrėžia, moko ir mus visus:

“Tobulinkit save, tarnaudami kitiems.

Gyvenkit sąmoningu antprigimtiniu gyvenimu.

Blogį nugalėkit gerumu ir atkaklumą įveikit meile.

Išlaikykim ramybę ir rąsiai žiūrėkim atei-

tin — pasitikėkim Dievo Apvaizda.” 319 p.

Arkiv. Jurgis Matulaitis yra dabar vienintelis lietuvis — po švento Kazimiero, — kuriam užvesta beatifikacijos byla. Formalinis beatifikacijos procesas baigtas. Bet iki pripažinimo jį šventuoju ir iki paskelbimo gali ar praeiti gerokai metų. Šios knygos autorius ragina visus lietuvius daugiau šiuo reikalu domėtis, labiau stengtis J. Matulaitį pažinti, apie jį skaityti bei rašyti. Jei kas iš gyvenimo patirtų jo šventumo faktų, būtų gerai tą pabrėžti ar Vatikanui pranešti. Visa tauta turi didžiulis asvo dideliais ir šventais žmonėmis, ir visi turi siekti pripažinimo. Lenkai ir kitos tautos nuolat rūpinasi iškelti daugiau savų kandidatų į beatifikaciją; lietuviai ir čia esame lėti. Matulaičio beatifikacija pradėta, reikia ją mums ir baigti.

Esu tikra, kad šis kun. Stasio Ylos veiklas prie arkiv. Jurgio Matulaičio beatifikacijos prisidės. Šią knygą perskaite, visi nepaprastą, šventą asmenybę labiau pažinsime ir pamilsime.

Kun. Stasys Yra yra parašęs daugiau kaip 30 įvairių veikalų, apimančių istorines, psichologines, filosofines, pedagogines, religines sritis. Jo visi veikalai pasižymi ir lengvu, daug kur poetiniu, stiliumi; tai autorius — filosofas, auklėtojas ir literatas. Šis praėjusiais metais išleistas jo veiklas apie Jurgį Matulaitį yra, kaip ir ankstesni, labai įdomus skaityti, tik šis yra dar ypatingas, išskirtinės prasmės ir reikšmės. Tai autoriaus atlikta graži misija — misijos žmogui, savu gyvenimu ir darbais vedusiam visus į Dievo ir žmonijos bei atskiros žmogaus meilę.

Alė Rūta

KUN. STASIO YLOS BIBLIOGRAFIJA

Kunigas prof. Stasys Yla "yra augštaitis, bet su kitokiais polinkiais. Jis yra giliai žvelgiančios širdies žmogus, kuris mato gyvenimo problematiką ir skuba spręsti jos visomis turimomis jėgomis. Jis negali praeiti pro šalį žmogaus, reikalingos pagalbos. Jis negali svarstyti gyvenimo problemų, neįjungęs savo širdies gilumos. Jis negali kalbėti apie visuomenės žaizdas, nejausdamas jų skausmo. Tuo būdu kun. St. Yla yra egzistenciškas, teikias pirmenybę gyvenimo formavimui, o ne teoriniam mokslui. Dėlto jis teorinėm problemom skyrė mažiau dėmesio, nors intelektualinis pajėgumas jį būtų iškėlęs ir šioje srityje. Jo širdis traukė į gyvenimą, kur vyksta dvasinis žmogaus formavimas. Būdamas sielovados profesoriumi teologijos-filosofijos fakultete Kaune, jis, galbūt ne nejausdamas, daug prisidėjo prie naujo kunigo tipo formavimo, ir tai tokio, kokio laukė atgimusi modernioji Lietuva. Jo įtaka siekė ir tebesiekia daug toliau, būtent, plačiosios visuomenės sluoksnius, ypač tuos, kurie atsirėmė į krikščionybę. Gausūs kun. St. Ylos veikalai, straipsniai, eilėraščiai, maldynai, pamokslai, paskaitos, kursai išsiliejo į vieną stiprią srovę, skaidrinančią lietuvių kelią į Dievą, kelią, vingiuojantį per lietuviškąjį gyvenimą. Tą dvasinį jo spinduliavimą dargi sustiprino kančia, patirta ypač kaceto gyvenime. Ji dar labiau pagilino iš prigimties giliai žvelgiančią širdį ir ją užgrūdino" (Pr. G., "T. Ž.", 1978, I. 26, nr. 4)

"Lietuvių Dienų" skaitytojai turi progą pažinti kun prof. St. Ylos raštų bibliografiją. Ji nėra pilna. Tačiau rodo, kad kun. prof. St. Yla yra daug nuveikęs lietuvių tautai. LD nori tuo išskirti kun. prof. St. Ylą, sukaktuvininką, ir palinkėti jam daug gražių ir darbinių metų!

I dalis.

1. Su Magelanu aplink pasaulį, vert., 1930.
2. Korėjos broliai, vertimas, 1930.
3. Patarimai susituokiantiems, vert., 1931.
4. Pasiryžėliai ir laimėtojai (biografijos jaunuoliams), Marijampolė, 1932.
5. Priešmokyklinis auklėjimas ir vaikų darželiai, 1933.
6. Mergaičių pasaulis, saviauklos klausimai veikliajai lietuvaitei, Kaunas, 1933 ir 1935.
7. Lietuvių apologetinė literatūra 1904-1914, VDU teologijos - filosofijos fakultete gavo teologijos licenciato laipsnį, 1935.
8. Laisvamanybė Lietuvoje (santrauka rankraščio "Laisvamanybės kilmė ir raida pasaulyje ir Lietuvoje"), J. Dauliaus vardu, Kaunas, 1936.
9. Laisvės problema, Kaunas, 1937.
10. Pastoracinės teologijos kursas (rotatoriumi parengtas klausytojams), 1937.
11. Komunizmas Lietuvoje, Juozo Dauliaus vardu, Kaunas, 1937.
12. Kaimas ir miestas šių dienų pastoracijoje, atspaudas iš "Tiesos kelio", 1938.
13. Krikščionybės įvedimas Lietuvoje (istoriosovinis svarstymas apie antrąjį Lietuvos krikštą ir kultūrinės lenkų ištakas). Kaunas, 1938.

14. Tautos pastoracijos klausimas, atspaudas iš "Soter", Kaunas, 1939.

15. Auklėjimo tikslų klausimu, "L. Mokykla", 1939, nr. 11.

16. Žmogaus buities krizė, "Židinys", 1939, nr. 12.

17. Siauroji ar pilnutinė katalikybė (priešybių derinio problemos katalikų doktrinoj, gyvenime, taktikoje). Šis veikalas susilaukė itin gyvo atgarsio visuomenėje. Kaunas, 1939.

18. Dabarties žmogus, psichologinė krizė, filosofiniai jėškojimai, literatūrinis nerimas, atspaudas iš "Židinio", Kaunas, 1940.

19. Nerami dabartis ir ateities perspektyvos — karo ir taikos problema. Rusų komunistų partijos konfiskuota. Marijampolė, 1940.

20. Dvasinė kaimo krizė ir kunigas, atspaudas iš "Židinio" ir "Tiesos kelio", Kaunas, 1940.

21. Ateina naujas kunigas, atspaudas iš "T. kelio", Kaunas, 1942.

22. Sutryptame kelyje, kaceto poezija, Juozo Yludio vardu, V. Vokietija, 1947.

23. Meilė, V. Vokietija, 1947 ir 1949.

24. Dvylika pasikalbėjimų su mažaisiais, V. Vokietija, 1948.

25. Marijos garbė, atspaudas iš "Aukos" žurnalo, 1947.

26. Lietuva brangi, iškeldinamajai sesei ir broliui, V. Vokietija, 1950.

27. Žmonės ir žvėrys dievų miške, kaceto pergyvenimai, Putnam, 1951.

28. Visa atnaujinti Kristuje, pirmosios MAS stovyklos Amerikoje proga vadovėlis, 32 psl., tiražas 250 egz., 1951.

29. Liturginės terminologijos klausimu, Putnam, 1953.

30. Laisvės problema, (laisvės supratimas istorijos eigoje su atgarsiais lietuvių raštijoje), Putnam, 1956.

31. Ateitininkų vadovas, išleido Ateitininkų Federacija prel. K. A. Vasio lėšomis, ateitininkų 1910-1960, (sąjūdžio istorija, išreiška, organizacija, metodika, asmenybės), Putnam, 1960.

32. Šiluva, LE XXIX, 1963, 509-521 psl.

33. Lietuvių Katalikų Mokslo Akademija, žvilgsnis į praeitą kelią, Suvažiavimo darbų V t., Roma, 3-28 psl., 1964.

34. Moderni mergaitė, 1964 ir 1967.

35. Dievas sutemose, religijos psichologijos knyga, atremta į lietuviškuosius pavyzdžius, Toronto, Kanada, 1964.

36. Marija prabilo Lietuvai apie Šiluvos ir Skiemonių apreiškimus, knygutė, 1965.

37. Šiluva žemaičių istorijoje, reformacija ir restauracija, I d., 1970.

38. A Priest in Stutthof, human experiences in the World of the Subhuman, 1971.

39. Atžalos. Rinkiny: Didysis jo nuotykis: Prof. J. Eretas tarnyboj Lietuvai. Red. Juozas Brazaitis, 193-212 psl., 1971.

40. Valančiaus tipo vadas, Ark. J. Matulaičio vieta atgimstančioj tautoj, 32 ps., 1972.

41. Vardai ir veidai mūsų kultūros istorijoje nuo Mažvydo iki Skvirecko. I dalis, 1973.

42. Kaip atsirado XX Amžius? Staigmena ar natūrali išvada. Draugas, II dalis, Nr. 17, 1977.

43. Jurgis Matulaitis, asmenybės apybraiža. Iliustruota, 384 psl., 1977.

44. Lietuviškos šeimos tradicijos. Paruošta. Leidžia Lithuanian Press, Inc.

MALDAKNYGĖS,

II dalis.

1. Lietuvių maldos ir giesmės, Kaunas, 1939 ir 1943. Detmold, 1946.

2. Išėivių maldos (rotatorium), Berlynas, 1941.

3. Apsaugok, Aukščiausias. Ravensburgas, 1945.

4. Skautų maldos (rotatorium). Schw. Gmuend, 1950.

5. Vardan Dievo. Eiliuotos mažųjų maldos. Dail. P. Augiaus iliustracijos. Brooklynas, 1951.

6. Sveika Marija. Mažasis maldynas. Dail. T. Valiaus piešiniai. Putnam, 1953.

7. Melskimės. Bendrabočio maldos. Putnam, 1961.

8. Tikiu Dievą. Maldynas. Išleido Tėvai Marijonai. Dail. J. Tričio graviūros. 1964.

REDAKTORIUS,

III dalis.

1933-34 "Mūsų laikraščio" red. narys.

1936-40 "XX Amžiaus" redakcijos kolegijos narys.

1947-49 Kunigų žurnalo "Auka" redaktorius.

1951-1953 Kunigų žurnalo "Lux Christi" redaktorius.

Parengė V. Prižgintas

LITHUANIA 700 YEARS

By Albertas Gerutis

Fourth Revised Edition. Includes:

1. The Origins of the Lithuanian Nations, by Prof. J. Puzinas.
2. Lithuania to World War I, by I. Jakstas
3. Independent Lithuanian, by Dr. A. Gerutis
4. Lithuania's Resistance, 1940-52, by A. Budreckis
5. Liberation Attempt from Abroad, by A. Budreckis
6. The Prospects of Lithuanian Liberation,

Price: \$12.00

LIET. FONDO SUVAŽIAVIMAS

Metinis visuotinis Lietuvių Fondo suvažiavimas įvyko gegužės 6 d. Chicagoje, Jaunimo centre. Suvažiavime iš įvairių vietų, daugiausia iš Chicagos, dalyvavo 122 nariai, pagal savo įnašus turėjusieji 3,686 balsus. Suvažiavimui vadovavo dr. K. Ambrozaitis, dr. J. Valaitis ir M. Remienė, kuri suvažiavimą pradedant sukalbėjo invokaciją. Sekretoriavo S. Kupris.

Pagerbus mirusius narius, priėmus praeito suvažiavimo protokolą, sklandžiai surašytą S. Kuprio, sudarius komisijas, vyko vadovybės pranešimai. Liet. Fondo tarybos pirmininkas dr. G. Balukas pranešė, kad 1977 m. buvo sėkmingiausi Liet. Fondo istorijoje: buvo surinkta 216,571 dol., įskaitant ir a. a. Jono Krukonio palikimą 143,036 dol. Lietuvių Fondo pagrindinis kapitalas jau pasiekė 1,430,601 dol., taigi — jau netoli pusantro milijono. Fondas turi 4416 narių, yra net iš Pietų Amerikos, Australijos, Europos.

Administracinių ir kitokių išlaidų fondas turėjo 19,268 dol., — mažiau negu 1976 m.

Investavimų komisijos pirm. P. Kilius pa-informavo, kad dabar stengiamasi daryti labai atsargiai investavimus. Daugiausia (35%) investuota į korporacijų bonus, po 12% investuota į paskolų bendroves (ir bankus) ir į vadinamas utility akcijas. Svarstoma apie investavimus, kurie užkirstų kelią infliacijai ir galvojama apie nejudomą turtą, tačiau rezervuotai, nes svarbu, kad investavimas duotų pajamas kultūros reikalams, o ne didintų išlaidas, kaip tai kartais būna su nejudoma nuosavybe — žeme.

Dr. K. Ambrozaitis, kalbėdamas pelno paskirstymo komisijos vardu, pranešė, kad 1977 m. lietuviškai kultūrai remti išeivijoje buvo paskirstyta 71,815 dolerių (atsiųstieji prašymai sudarė 354,00 dol. sumą). Stambesnės paskirtos sumos buvo šios: JAV Švietimo Tarybai (mokykloms) 20,650 dol., Lietuvos istorijai paruošti 5,000 dol., JAV Liet. Bendr. Kultūros tarybai (dramos premijai, Pas. Liet. Arch., kultūrininkų pasireiškimams) — 7,000 dol. Knygoms leisti (Maceinos, Avižonio ir kt.) 4,000; PLB švietimo reikalams 6,000 dol., Liet. Kat. Bažnyčios Kronikai anglų k. išleisti — 3,000 dol.

Planuojama, kaip greičiau pasiekti antrą milijoną dolerių, tada susidarytų 140,000 dol. lietuvių kultūriniams reikalams kasmet.

Į suvažiavimą atsilankiusi Lietuvos genkonsulė J. Daužvardienė linkėjo sėkmingo darbo ir priminė reikalą visus raginti, kad sudarytų gerus testamentus, neužmirštant L. Fondo. Paskutiniu metu mirdami lietuviai paliko arti pusės milijono dolerių be testamento, ir jų palikimas eina arba amerikiečių įstaigoms arba labai stipriai kabinasi okupantas, neva atstovaudamas Lietuvoj esantiems giminėms.

Seimo proga išleistas gerai paruoštas ūkistatos ir apskaitos leidinys, išspausdintas su šūkiu pirmame puslapy:

**Lietuviai esame visi —
Lietuvių Fonde ar esi?**

Iš apyskaitos matyti, kad per visą fondo gyvavimo metą daugiausia įnašų yra davę: Marquette Parkas — 277,226 dol.; New Yorkas — 114,884 dol.; Clevelandas — 78,441

Detroitas — 64,427 dol. gi 102 nariai, gyveną Europoje, P. Amerikoje, Australijoje — 31,684 dol.

Apskritai suvažiavimas praėjo sklandžiai, darbingai, su ryžtu greičiau užbaigti antrą milijoną dolerių. **J. Pr.**

H. KAČINSKAS SUŽAVĖJO KALIFORNIEČIUS

Santa Monikos lietuvių klubo surengta Henriko Kačinsko dailiojo žodžio popietė (gegužės 14) paliko neišdildomą įspūdį. Praktiniai pražilęs, asketiškas, išlakis aktorius — Lietuvos teatrų pažiba — dar sykį įrodė, jog žmogaus balse slypi magija, o lietuvių literatūroje — turininga gyvenimo drama.

Skaitė jis (tik protarpiais užmesdamas akį į tekstą) Vaižganto Juodžiaus kelmą iš "Vaduvų krašto"; V. Mykolaičio-Putino "Mano būsto" eilėraščius: Langas, Tvorą, Durys, Namas, Viešnia, Saulė; monologą Mindaugas prie Lietuvos žemėlapiu iš Just. Marcinkevičiaus dramos "Mindaugas". Antroje dalyje: tris fragmentus iš A. Škėmos dramatinės legendos "Živilė"; J. Blekaičio "Mare Nostrum"; kelis Bern. Brazdžionio eilėraščius iš "Svetimų kalnų" ir Balio Sruogos dramatinį Kazimiero Sapiegos monologą.

Visas repertuaras gerai išbalansuotas. Neapkrautas. Jokio deklamacinio pertempimo. Kiekvienas žvilgsnis, judesys suderintas su balso kaita. Svarbiausias Kačinsko interpretacinis bruožas — tai sugebėjimas taupiausiomis priemonėmis iki pat gelmių atskleisti vaizduojamą personažą ar pergyvenimą. Reikia pasakyti, kad Putino "Mano būsto" atlikimas buvo aukščiausio lygio. Po to įspūdingo tvarka sektų Kazimiero Sapiegos monologas ir Blekaičio "Mare Nostrum". Tai tik asmeninė šio rašinėlio autoriaus nuomonė. Brazdžionio poezijos interpretacijoje stigo pakilesnio ryžtingumo, kuris šiai poezijai kaip tik suteikia mums įprastą savitumą.

Gausios auditorijos dėmesys neatslūgo nė mirksniui. Pabaigoje išsiveržė spontaniškos ovacijos sustojus. Valio Lietuvos aktoriui!

H. Kačinsko pasirodymas Kalifornijoje yra pirmas ir, reikia tikėtis, ne paskutinis.

"Encyclopedia Lituanica" duomenimis gimė jis 1903.I.23 Viduklėje, Raseinių apskr. Vaidybos mokėsi režisieriaus A. Sutkaus dramų studijoje. Vaidino Kauno, Klaipėdos, Vilniaus teatruose. Sukūrė iki 100 vaidmenų. Reiškėsi išeivijos scenoje ir per radiją. Nors iš tiesų koncertiniai skaitoviški pasirodymai pastaraisiais metais retoki; tarsi būtų laikomasi dėsno: nesišvaistyti su savo gabumais.

H. Kačinsko balse yra daug žmogiškos šilumos, paprasto lietuvių kalbos skambesio, meditacinio ramumo. Jis mąsto kalbėdamas. (Visa tai kalifornietis specialistas Povilas Jasiukonis įrašė ir nufilmavo.)

Koncerto rengėjai sumaniai įtraukė į programą solistą A. Pavasarį su keliomis šviežiai atliktomis dainomis ir pianistę Raimondą Apeikytę su palyda ir solo numeriu. Jiems pasirodant, aktorius galėjo atsipūsti ir susikaupti naujam vaidybiniam įsikūnijimui. A. Pavasaris padainavo G. Gudauskienės naujai sukurta "Vienišą dainą". Stasė Pautienienė skoningai asistavo aktoriui, prieš jam pasirodant keliais sakiniiais apibūdindama būsimus dalykus. (Pr. V.)

J. Burkaus knyga "Konnersreutho Teresė"

Tai daugiau kaip pusantro šimto puslapių gražiai išleista knyga apie stigmatizuotąją Teresę Neumanaitę, Vokietijoje, jau seniai mirusią, bet neužmirštamą. Ši knyga atremta į to paties autoriaus prieš 25 metus išleistą studiją, kurios laida išsibaigusi.

Mažo Bavarijos bažnytkaimio paprasta mergaitė, gimusi ir augusi darbininkų šeimoje, anksti pradėjo turėti regėjimus ir stigmatas. Mistiška mergaitė ji buvo nuo pat pirmosios šv. Komunijos. O jau suaugusiai merginai kartą pasirodė Kristus, besimeldžias Alyvų daržely. "Jis meiliai pažiūrėjo į mane", pasakė Teresė ir tuo pat metu ji pajuto šone aštrų dūrį — atsiverė žaizda, kuri kraujavo. Vėliau jos kentėjimai bei regėjimai būdavo sutampą su bažnytinių metų liturgija. Jai atsirado kojų bei rankų vinių perverimo žaizdos, atsirado erškėčių vainiko stigmatos, peties kraujavimas, šono žaizda Kartis jai kraujas plūsdavo ir iš akių. Be kentėjimų Teresė kartais turėdavo džiaugsmo regėjimus, ypač Velykų laikotarpiu. Ekstaziniams regėjimams ir kančioms bei kraujavimui žaizdų praėjus, Teresė Neumanaitė, autoriaus išsireiškimu, turėdavo išaukštintos ramybės būseną. Per 35 metus Teresė nieko nevalgė nei negėrė. Stebuklingu būdu jos gyvybė kūne laikėsi, primant kasdien tik po šv. komunijos dalelę.

Teresė Neumanaitė buvo Dievo apdovanota charizmatinėmis dovanomis. "Jas Dievas paprastai duoda ne mistiko asmeniniam labui, bet kitų žmonių išganymui" (25 psl.) Pati Teresė sakydavo, kad Išganytojas leido jai kentėti už kitų žmonių, gyvų ir mirusių, nuodėmes. Ir ji kentėjo nuolankiai, net su džiaugsmu. Šalia kančios ir maldos bei darbo Teresė nuolatos siekė žmonijos atpirkimo iš nuodėmių. Ji nuolatos daug meldavosi. Gėlėmis puošdavo savo bažnyčios altorių, rūpinosi savo parapijos reikalais. Ypač vienuolynų steigime ji parodė daug entuziazmo, energijos, sumanumo ir darbštumo.

"Teresės Neumanaitės stebuklingas gyvenimas turėjo tikslą parodyti mums vienybę su Kristumi, neštų kentėjimų vertę ir šv. Eucharistijos būtinumą ir kad dažna šv. Komunija kiekvienas gali gyventi pašvenčiameje malonėje ir nešti savo ryžių iki dangaus vartų", rašo autorius (150 psl.).

Ar Teresė Neumanaitė šventoji? Knygos autorius paaiškina, kad Bažnyčia niekad neskuba skelbti šventaisiais, nei palaimintaisiais. Teresės byla užvesta, žmonės meldžiasi, kad ji būtų paskelbta palaimintąja, o vėliau ir šventąja, nes visi jos artimieji ir tie, kurie matė jos kentėjimus, kurie patyrė stebuklų keliu įvairių malonių, tiki, kad Teresė Neumanaitė yra šventa. Bet tai ateities reikalas. Tikintieji prašomi melstis, kad Teresės pasiskelbimas šventąja greičiau įvyktų.

Knyga parašyta gera, taisyklinga kalba, lengvai skaitoma, vaizdi, su nemažai datuotos istorinės medžiagos, su giliu tikėjimu.

Jei kam būtų įdomu kada aplankyti prieš pat mirtį Teresės įsteigtą vienuolyną, ar parašyti seselėms, autorius knygoje duoda šio vienuolyno adresą: Anbetungskloster Theresianus, 8591 Konnersreuth, W. Germany.

Alė Rūta

Knygų ir žurnalų apžvalga

Naujas "Tėvynės Sargo" numeris

Lakus posakis, kad išeivijoje mirusios politinės partijos gerokai apardomas politinių žurnalų gausos faktas. Todėl, gal būt, arčiau realybės nusakymas, kad išeivijoje politinės partijos neturi galimybės veikti masiškai, jos pasitenkina teorizavimais, gyvenamosios aplinkos komentarais, savo ideologinių leidinių parengimu. Politinių partijų minties ir credo reiškimas perkeltas ant kitų bėgių: tai politinių partijų, gal dabar vadintinių grupėmis, periodika ir pavieniai leidiniai.

Prieš akis naujas "Tėvynės sargo" numeris, 39-tas iš viso. Žurnalą leidžia Lietuvių krikščionių demokratų sąjunga.

Dailus tipografinis požiūris 96 puslapių tomelis sutalpino tarp viršelių devynių autorių įvairiažanrius rašinius, knygų recenzijas, nekrologus, bėgamojo momento temas.

Siūlomųjų skaitytojui žurnalų leidinių yra vienuolika, kas liudija gana intensyvių ideologinio darbo lauką.

Šiame numeryje kun. dr. J. Vaišnora, MIC rašo apie arkiv. Jurgį Matulaitį; Vyt. Bagdavičius — "Lietuvių tautos politinis veikimas"; J. Varnas rašo jautria Lietuvos laisvinimo ir bendradarbiavimo su okupantu tema; A. J. Kasulaitis pateikia M. Krupavičiaus portreto metmenis; kan. V. Zakarauskas rašo apie komunizmo teorijos traktavimą Divini redemptoris enciklikoje; E. S. tragiškai skambančius davinčius apie dr. L. Bistro paskutines dienas; Pr. Alšėnas svarsto apie grumtynes tarp blogio ir gėrio; ir K. Bartkus nagrinėja Sovietų Sąjungos ateitį.

Kondensuotą įvadą "1918—1978" parašė P. M.

Dėl periodinio leidinio nustatytų rėmų neįmanoma pilnai apžvelgti įdomių kiekvieno autoriaus minčių, tenka sustoti ties momentais, kurie fejerverkiškai patraukia skubų dėmesį.

Labai kondensuotame rašiny V. Bagdavičius įrodo, kad kiekviena politinė lietuvių grupė vedina Lietuvos valstybinio instinkto. Visos politinės Lietuvos partijos suvedamos po vienu žymekliu: tai jų absoliuti ištikimybė savo valstybės suverenumui. Politinio mąstymo mozaika suvedama į vieną židinį. Autorius pristato lietuvių tautą brandesnę už daug kitų, nes II-jo Pas. karo sąvartose lietuviai nepasirinkę nei "vaduotojų", nei pragaištingų unijų su tariamais laikmečio "draugais". Lietuvių tauta visad ėjo savo likiminiu keliu, neįtaigojama iš šono.

J. Varno rašinyje atrandame konspektiškai pristatytą lietuvių visuomenę, kuri dabar susiformavo, ujama, stumdoma ir visaip teriojama, po okupacinės letenos slėgiu. Autorius rūpestingai sijoja naujos visuomenės grupes, tačiau neprasdamas optimizmo. Jis išpėja: "bendravimo nuotaikoje ir pats Lietuvos laisvinimas darosi nereikalingas Bendravimas su okupantu yra priešingybė Lietuvos laisvės kovai."

J. Varnas paryškina bendravimo momentą, apie ką dėsto visi veiklūs, laisvėje atsidadūrę iš-

eiviai: reikia žinoti su kurios grupės atstovu bendraujama; reikia taipogi turėti metodą bendrauti.

Keturių puslapių apimtyje K. Bartkus paliečia visad intriguojančią pasaulio temą: Sovietų Sąjungos šermentinę gaidą. Daugelis su-eina su tuo siužetu pasirinkę superoptimistinė bazę, kurios neįmanoma remti faktais ir pranašystėmis. K. Bartkus nepasitiki lakiais tvirtinimais, kad SSSR byrėjimas ir automatiškas kitatautinių pakraščių atkritimas lauktinas ryt-poryt. Todėl jo dėstyje labiau skamba atsargaus pesimizmo gaida, ne skubių išvadų optimizmas.

Platokai vertinamos knygos. Prano Naujokaičio parašytoji "Lietuvių literatūros istorija", rašo P. M., yra didžiulis išeivijos misijos realizavimas: atstatomas tikras mūsų literatūros vieta lietuvių tautos gyvenime. Dementuoti visi blefavimai ir klastojimai, kuriais taip apščiai apsaugsto ok. Lietuvos prosovietiniai autoriai lietuvių tautos istoriją ir kultūrą.

Teigiamai vertinama Vlodo Juodeikos "Didžioji iliuzija"; dr. Grigo Valančiaus faktų rinkinys "Žemaičių didysis".

Keletas prisiminimų apie paskutines dr. Leono Bistro dienas Kaune (pasirašo E. S.) skamba šiurpulingai — tai okupacinio režimo barbarijos atestacija. J. Gliuda

NAUJIENA MUZIKAMS IR DAINŲ MĖGĖJAMS!

Naujos gaidos, naujos dainos!

Muzikė Giedra Gudauskienė paruošė ir išleido šias dainų gaidas:

I. *Metų laikai*, populiarių dainų ciklas:

1. Vasara—valsas
2. Ruduo—tango
3. Žiema—baladė
4. Pavasaris—cha, cha!

Žodžiai poeto Prano Lemberto.

Kūrinys išleistas poeto 10 m. mirties sukakties proga.

II. *Viešpaties pasaulis* (The World of God). Žodžiai poeto Bernardo Brazdžio.

III. *Norėčiau skristi*, naujos dainos mažiems ir jauniems. Rinkinyje yra sudėta 18 dainų, skirtų įvairių švenčių progoms.

1030 S. Gretna Green Way,
Los Angeles, CA 90049 arba

IV. 4 dainos, su piano akompanimentu.

Gaidos gaunamos pas muzikę Giedrą Gudauskienę,

"Lietuvių Dienų" knygyne.

— Apie naujausią persekiojimų auką Lietuvoje, neseniai areštuotąjį Balį Gajauską, palankiai kalbėjęs per New Yorko WNEW-TV 5-tą kanalą Dr. Martin Abend. Vliko siūlymu jam siūstina padėkos pareiškimai. (Adresas angliskam tekste).

Dr. Martin Abend of New York's WNEW-TV Channel 5, spoke on May 3rd in defense of Balys Gajauskas, a Lithuanian cultural activist who has been persecuted

in occupied Lithuania since 1948, and has been detained again this past April, though he has not committed any crime. In view of the judicial evaluation of background conditions depicted by the commentator, Lithuania's Supreme Council of Liberation suggests that appreciation messages be sent to Dr. Martin Abend, WNEW-TV, 205 East 67th St., New York, N.Y. 10021.

Cong. John Glenn's Speech On Lithuanian Independence

It was my pleasure last Sunday afternoon to meet with and speak to a large number of citizens in Cleveland of Lithuanian extraction, some of whom came from Lithuania directly during some of the difficult days there at the time of the Soviet takeover years ago. To meet with Cleveland's Lithuanian community was, indeed, an honor as we shared some thoughts together on the future of that country and of the other Baltic States and celebrated together the 60th anniversary of Lithuanian Independence Day.

Though short-lived, the 20th century period of Lithuanian independence stands as a beautiful example of human freedom and one we must strive for anew. It is not dead, and someday will be revived, even as it lives now in the hearts of those American Lithuanians who commemorated that 60th anniversary last, in Cleveland.

When we look back on our own Bicentennial in 1976, we celebrated not just what was past, but we celebrated what was yet to come, what was just started.

America is an infant among nations and when we look at our past, at our 200th birthday, last Sunday we also looked back and commemorated the fact that Lithuania's first Christian king was crowned more than five centuries before the Founding Fathers ever thought of breaking the yoke of British domination.

During all of our 200 years, America's enormous potential as a nation was shaped and is shaped today in great measure by the contributions of those who came from other lands, and their sons, daughters, grandsons, and granddaughters.

In the contributions of the Lithuanian population in America, the Lithuanian community in America was, first and foremost, proud to be American, proud of this land, proud of our land, and eager to make its mark at the same time with its Lithuanian heritage on this Nation; to bring with them some 700 years of experience as a nation, a nation with a proud and a rich culture that will never die, a nation with a belief in God, which has weathered attempts by oppressors to kill the church and those who believe in a Divine Maker. They brought with them a yearning for human rights and a deep understanding of what the denial of such rights means.

As we in this country enter our third century, President Carter, quite rightly, has made human rights a major thrust of his foreign policy—a difficult objective to achieve, at best. But it can be a guiding beacon for our foreign policy. We cannot directly impose our concept of human rights on other cultures, but we know that we must keep trying.

We share with nations now under Soviet domination, such as Lithuania, our faith in

God, our faith in independence, and the concepts of rights which flourished before foreign armies moved in to dominate Lithuania as it is dominated today.

But they have known the beauty and the spiritual power of freedom, and they want it to flourish again. They will not be fooled by empty gestures when, behind the scenes there is harassment and oppression and violation of human rights that no decent people can tolerate, today or ever.

I think we need to keep reminding ourselves all the time that the Helsinki agreements were signed by many nations and that the freedom to choose, freedoms that were supposedly guaranteed under those agreements, have not been met completely. We must keep the pressure on to see that, somehow, sometime, they are met in full.

No one wants war. No one wants to go to war over these issues, least of all those people who would be most directly affected, those people living in what was a free and independent Lithuania at that time. But we do stand with the Lithuanians in their hope that someday they will have the freedoms they once knew.

Sixty years ago last Thursday, the torch of freedom was lit over Lithuania. During the intervening years, first the Nazis and now the Soviets worked and worked to extinguish that flame, and they may mistakenly think they have. But if we look around the Lithuanian community of this country today, look into the hearts of those who stand for human rights along with the American Lithuanians of today, we know that we exist in America more than just for ourselves; that we must stand as this beacon of freedom, so bright, so intense, and so real that those who oppose it must be stopped in their tracks.

If this is idealistic, then I say that idealism is what we must have in our day and our time and hold it up as that beacon for other nations, such as the currently dominated area of Lithuania, to look to.

Mr. President, as a sign of good faith on the part of the United States, the people involved in the cause of Lithuania's freedom wish to see the United States live up to its enunciated policy of human rights by using whatever peaceable means are available to help reunite families, to urge the Soviets to release political prisoners, to urge the Soviet regime to allow the practice of religion without threatening fines and prison sentences, to work to lessen tariffs on personal goods sent to families in Lithuania, and to state publicly the position of the United States on the Baltic States, so that their oppressed people once again can celebrate the independence and the freedoms they once knew.

Congressional Record, Feb. 21, 1978

Balys Gajauskas was again sentenced to 10 years in labor camp on April 14, 1978.

Sibiro tremtinys Balys Gajauskas taip atrodė grįžęs iš pirmos "tarnybos" Sibire. Dabar jis vėl nuteistas ilgam terminui už lietuvišką patriotinę veiklą okupuotoje Lietuvoje.

Priest Accuses U.S.S.R. Of Helsinki Violation

"The sentencing of Balys Gajauskas by a Soviet court to ten years of extremely harsh regime labor camp for helping jailed Moscow dissenter Alexander Ginzburg distribute funds from the Solzhenitsyn Fund for jailed Soviet dissidents is unjust and contrary to the Helsinki Final Accord," stated Father Casimir Pugevicius, Executive Director of Lithuanian Catholic Religious Aid, based in Brooklyn, New York.

Gajauskas is a fifty-year old Lithuanian Roman Catholic veteran of the anti-Soviet resistance in post-World War II Lithuania. For this he served 25 years in Soviet labor camps. Upon release in 1973, he was denied validation of his internal passport, and constantly harassed and fined, with his aged mother who was accused of harboring an "illegal resident."

A KGB search of their apartment in December, 1974, turned up several religious books, personal notes and 50 pages of a Lithuanian translation of Solzhenitsyn's *Gulag Archipelago*. The material was confiscated and Gajauskas was questioned.

On April 20, 1977, after another KGB raid had turned up a camera, enlarger, personal letters and the mother's diary, which were all confiscated, Gajauskas was brought in for questioning and never released. He was sentenced April 14, 1978, for "anti-Soviet agitation and propaganda," to 10 years in labor camp and five additional years of banishment from Lithuania.

The Voice of Henry Sienkiewicz

EVERETT BR. ANDERSON

SAN FRANCISCO

A 71-year-old call for political unity and patriotic courage in the face of overwhelming odds appears valuable reading today.

Henry Sienkiewicz, famous Polish author of "Quo Vadis" and other works, delivered a speech in May 1907 just before the elections for delegates from Poland to the Russian Parliament, also called the Douma. At that time most of his country had been under Russian rule for over a century.

A translation of this contemporary-sounding address was sent in a "Special Dispatch" dated Warsaw 29 May 1907, to the San Francisco Call newspaper in which it appeared the next day, prefaced by explanatory comment of which only a small part is quoted here.

The following speech is of double interest; it not only clearly states the political case the Polish patriot, but it is a bold attack upon those parties which believe in gaining reforms from the Russian Government by cringing to the Russian people . . .

* * *

" . . . His words had effect; for though the reports of his speech were confiscated by the Russian authorities it was not until thousands of copies had been sent into the country districts and the provincial towns. Henry Sienkiewicz's electoral speech will long be treasured by his fellow countrymen . . . It is only upon occasions of national need that he emerges from his retirement and shows himself to the people who admire him so much. It was one of those cases which led to the composition of this speech, whose value, apart from its literary worth, cannot be overrated, for there is not the least doubt that it did much to save the cause of the Polish patriots who have already gained a victory which they are certain of retaining throughout the elections for the Douma, upon which so many hopes are centered throughout the Russian empire. The speech, the principal extracts of which are here given, begins with the following words:

" 'Citizens—I stand up among you today to perform a citizen's duty and to say a few words in connection with the great and serious business we have now engaged upon. I will not speak of the necessity of participating in the elections; even those who declared they were impossible while martial law is still in force admit their necessity today. Those who threatened, frightened, who weaned our people away from us—and who have, alas, kept many of them, now rush to the hustings, as if to mock those who believed in them and whom they have deceived. We, therefore, cannot present such an unbroken front as we would wish—a fact by which we both lose and gain. But there is not need to speak of that here, for you all understand what I mean. But for this very reason, we need the more watchfulness and energy, in order to be able to choose such delegates as will really represent the spirit of the Polish people, and who will be ready to fight to their last breath for the rights we must acquire, rights which belong to every great nation, and, therefore, to ours.

" 'May these delegates not lean too much to the Russian side! May they remember who

they are and who sent them! May they ever keep the remembrance of the grand historical part we have played in our hearts! Of our fame! Of our national individuality! May they know, not how to fawn and bow, but to demand with dignity all that should be ours! Their task is indeed a gigantic one! For instance: we hear ever-growing rumors that certain districts of the Governments of Lublin and Sielce are to be cut off from the kingdom of Poland—of some projects and propositions which are to be placed before the Higher House, and which, even now, are being discussed by the Council of Ministers.

" 'Citizens! That is soil which has belonged to Poland and been soaked with Poland's blood for a thousand years! All that is life, labor, culture, progress on and in it is the child of Poland's hands! Therefore, the delegates who consent to its dismemberment, who will not, like Reytan, lay their bodies across the threshold of the House rather than let it be done, will be not patriotic delegates, but treacherous delegates, and the elector who gives his vote to such, to men capable of committing this crime, is worthy of the same word. So it is our representatives have a gigantic and two-fold task to perform; for they must both attack and defend; they must defend our soil and attack the Government which will not give us all we understand by the word "autonomy." It is but one expression; and yet how much it means! It means a Diet in Warsaw, with the power of passing laws which shall govern the whole country; it means a Polish tribunal; it means Polish administration from top to bottom; it means Polish schools; it means the unfettering of hands to work in a country that has been squeezed and cheated, denied the cultural influence of railways, of roads, of bridges, of canals, of schools, of hospitals, of sanitation, of asylums, of orphanages, of societies, of labor organizations, of care for the working classes, of education, of all, in a word which guarantees the progress, development and culture of the future.

" 'We committed no crime in the course of our independent history; we were only guilty of huge mistakes. But our fathers before us and who live today, have suffered for all times, and for all mistakes—aye, bitterly, sufficiently, and out of measure. At least may our children, at least may the generations that are to come be happier than we and breathe at last the breath of freedom! Therefore, we must win autonomy; for without it there will be no life for them. But the task seems so immense that we involuntarily ask ourselves: "Is it not a mere dream of our wise men? Are our yet fettered hands equal to the task?" No, citizens, it is no myth. Whether the demand made openly and at once will be immediately granted; whether we shall have to climb to autonomy as up the rungs of a sieging ladder, time alone can show. But we must remember that a strong political party in Russia is advocating our cause. The members of this party understand that the bondage which crushes them depends to a great extent on the bondage which crushes us.

" 'Their own souls yearn for freedom, therefore they are beginning to understand that

they cannot at one and the same time be a party of freedom and a party of bondage. But that is not enough. The party which combats for freedom in Russia has gigantic enemies to overcome, and must willy-nilly, count with us. This party will seek us in the Russian parliament, and work with us, giving help for help. But under what conditions? Under conditions that the Polish circle shows solidarity, not in Polish questions alone, but in all questions. Those who affirm that this is not necessary have not the slightest idea of parliamentary procedure or of parliamentary life in general. In the circle itself, the Polish delegates can take counsel, take sides, decide, contradict each other; but in the House, they may not, must not, act against their own majority. But the Polish circle will mean something and the Russian party will work with us only if we tell them, "We have so many votes in the House, and all those votes will, if necessary, go together."

" 'But if the Polish circle says: "We are only bound to act with solidarity in certain cases; in others, we can scatter like doves"—the reply they would hear would probably be as follows: "In that case, it is not worth our while counting upon you; and since you cannot help us, it is not worth while our helping you." I repeat that such a plan of action would show nothing but absolute ignorance of parliamentary life, nothing but an instinctive tendency toward the liberum vote.

" 'What is the conclusion? The conclusion is that if we do not wish to be mere nonentities in Petersburg, if we do not wish to be the laughing stock of all parties, if we wish to do something for our nation, we must send thither only such delegates as will act with solidarity. The lack of solidarity means weakness, impotence; it means bringing contempt and derision upon ourselves. But at the same time this solidarity must be based not only upon party sentiments and understandings, but upon the wishes and understanding of the entire nation. It must be in the name of the whole country. Citizens! If the future is to heal old sores, to wipe out the memory of past wrongs, and consecrate the just union of two free nations, our electors and delegates must remember, once and for all, that the union does not mean that we are to lose ourselves and be swallowed up in the sea of the Russian nation. May the symbol of their labors and of their efforts be Poland's white eagle and their sentiments be those sentiments with which Kosciuzko fell upon the bloody field of Maciejowice, for which Mickiewicz, Slowacki and Krasinski lived, for which a whole generation went to Siberia in '63. So it must be; and if we go to the hustings under this standard God will bless us and Poland!'"

Editor's note: As events of history do at times tend to be repeated, or to run parallel, it is not surprising to find moments of identification even today with points of the Polish aspect of solution of their national problems, as stated in the above article. Lithuanians moreover, have also successfully struggled for parliamentary representation in the Douma at Petersburg. It is a pity that their efforts have not as yet received due literary recognition and often turn up under the term "Poland" of that era.

LITHUANIA IN PHILATELY

By Antanas Bernotas

Ukrainian Cities Once Ruled

By Lithuania

1. KIEV (in Ukrainian KIIV), the capital of Ukraine, is located on the River Dnieper. It is a very old city, mentioned in 5th century already. Being on an important waterway, from north to the south—to the Black Sea and the Byzantine empire, it developed to a trading, cultural and religious center. Whereas the state of Kiev stretched far to the east and south, reaching the Crimean peninsula and the Sea of Azov. In 860 A.D. Kiev was conquered by two variag-chiefs, Askold and Dir, and later ruled by their descendants. The Slavs, who lived in the dukedom of Kiev, were christened as early as 988 A.D. In the following centuries in Kiev there were built many impressive buildings, churches and monasteries. Especially famous was the monastery of Pechora Laura, occupying a quarter of the city. However, in 1240 the dukedom of Kiev was conquered anew by the Tartars, the city itself being destroyed and losing its importance and wealth for the next centuries.

When Lithuania early in the 14th century expanded east and southward, she immediately came in contact with the dukedom of Kiev. Already in 1320 the dukedom fell under Lithuanian control. When Grand Duke Algirdas in 1362 defeated the Tartars at Blue Waters in Podolia, the Tartar influence was eliminated and Algirdas' son Vladimirus was seated on the throne of Kiev. And so, for the following two centuries the dukedom of Kiev remained un-

der Lithuanian rule, more or less self dependent.

However, during the meeting of the nobles in Lublin in 1569 to establish a Lithuanian-Polish commonwealth, King of Poland Sigismund August announced that Poland herself was taking over the rule of the dukedom of Kiev. Since this time numerous Polish colonists started settling themselves in the dukedom and taking possession of its lands. When in 1648 the Cossack Hetman Bohdan Chmelnickij began an uprising against the Polish rulers, Kiev inhabitants strongly supported his struggle. The Tsar of Moscow, Alexis, seeing a good opportunity to expand his lands, in 1654 offered his help to fight the Poles. Instead, he occupied the dukedom of Kiev and attached it to Russia, which has held it ever since.

At the end of World War I, when the Ukrainian national movement increased, early in 1917 in Kiev, a Central Ukrainian Council, RADA, was formed, which on January 22, 1918, proclaimed Ukrainian independence. Unfortunately, in Russia at this time a Bolshevik revolutionary war was raging, and the Ukrainian independence could not be upheld for long. In March, 1918 even the Germany army was able to seize the city of Kiev. After protracted skirmishes, however, all Mensheviks and foreign interventionists were driven out by the Bolsheviks and in 1924 the country was proclaimed as Ukrainian SSR. And so, excepting the three year interval during World War II, when Germans in 1941-44 occupied the country, Kiev remains under Russian rule through the present.

Lithuania and Kiev have upheld some ties even during the Russian Tsarist regime. For example, when Russia after the uprising of 1831 closed the University of Vilnius, some branches of it in 1833 were transferred to Kiev and there re-

opened as a new university. By the turn of the last century, there were scores of Lithuanian students studying at the University of Kiev. During World War I in Kiev there were gathered together several hundred Lithuanian war refugees, who established a Lithuanian committee, and later a council. On April 8 to 21, 1917, in Kiev took place a Lithuanian soldiers' meeting—those who were serving at that time in the Russian army. The meeting decided to form a Separate Lithuanian Battalion of Kiev, and the Lithuanian council donated a flag to the battalion, which in later years was kept in the War Museum of Kaunas. Also in September, 1917, in Kiev a congress was called of various other national minorities residing in Russia at the time, to decide their future. The Lithuanian delegation was led by Rev. Juozas Tumas, a well-known clergyman, author and publicist, who demanded that after the war a separate state of Lithuania must be formed, composed of its various lands at the moment under the rule of Russia and Germany (East Prussia).

2. CHERNIGOV (in Ukrainian Chernihij, another very old city of Northern Ukraine, is located on the River Desna, tributary of Dnieper. Chernigov is already mentioned in documents of 907 A.D. Its cathedral was built in 1024. At the same time an independent dukedom of Chernigov was formed, at first connected with Kiev, but after 1054 ruled as a separate state. As Lithuania expanded eastward, in 1258 it came to a war with Chernigov, and King Mindaugas devastated the country very badly. In 1368 another ruler of Lithuania, Grand Duke Algirdas, occupied the dukedom and divided it in several parts: in Chernigov itself he retained the former ruler Roman Michailovicz; to Trubchevsk he sent his son Dimitras; to Bryansk and Novgorod Severskij he dispatched another son, Kaributas, while the remainder of the dukedom was given over to his nephew Patrick Narimantaitis. And so, these lands stayed in Lithuanian hands until 1499, when at the battle of Vedrosa, the Lithuanian army was beaten by Moscow, who took all northern parts of the Chernigov dukedom. Following that, by the treaty of Andrusovo in 1667, Moscow took up the remaining parts of the Dukedom. Presently Chernigov is incorporated into the Ukrainian SSR.

Books of Interest

BATTLE OF GRUNWALD

An Historical Novel.

Liberal English translation with prologue and epilogue by

Julius Jonas Bielskis

Publisher: Lithuanian Days.

The novel consists of two parts, each having twelve intriguing episodes. It is replete with unexpected incidents, pathos, romance, drama and tragedy.

The battle of Grunwald was fought on July 15, 1410, some 82 Ona Puida translated it into the Lithuanian language. An abridged Lithuanian version was written by J. Sužiedėlis in 1930, and it was republished in 1954 by the Lithuanian Book Club Nida, London, England. years before Christopher Columbus landed in America. The battle was fought between the Lithuanian, Polish and allied armies on one side, and the Teutonic Knights and other crusaders on the opposite side.

The Teutonic Order was crushed.

Price Only \$3.00

Hard Covers \$4.00 (If Available)

HISTORY OF LITHUANIA. By

Dr. J. B. Končius. Published by the American Lithuanian Community of the U.S.A., Inc. Chicago, Ill. 142 p. (A pamphlet with illustrations and an ancient map).

Price \$3.00

VYTAUTAS THE GREAT, Grand

Duke of Lithuania, by Dr. Joseph B. Končius. History of Lithuania from King Mindaugas (1252) to the end of the reign of Vytautas the Great (1490). 214 pages and a map.

Price \$4.00

Available at Lithuanian Days Bookstore, 4364 Sunset Blvd., Los Angeles, CA 90029.

LITHUANIA 700 YEARS. By Albertas Gerutis. Includes 1) The Origins of the Lithuanian Nation, by J. Puzinas; 2) Lithuania to World War I, by J. Jakštas; 3) Independent Lithuania, by A. Gerutis; 4) Lithuania's Resistance, 1940-52, by A. Budreckis; 5) Liberation attempt from abroad, A. Budreckis; 6) The prospects of Lithuanian Liberation, by S. Lozoraitis. 475 p.p. 1969.

Price: \$12.00

Order from:

Lithuanian Days Publishers

4364 Sunset Bld., Los Angeles, CA 90029

Phone: 664-2919

Lithuania, 1932: Grand Duke Gediminas, the founder of Vilnius, is taking Russian fortresses in 14th century.

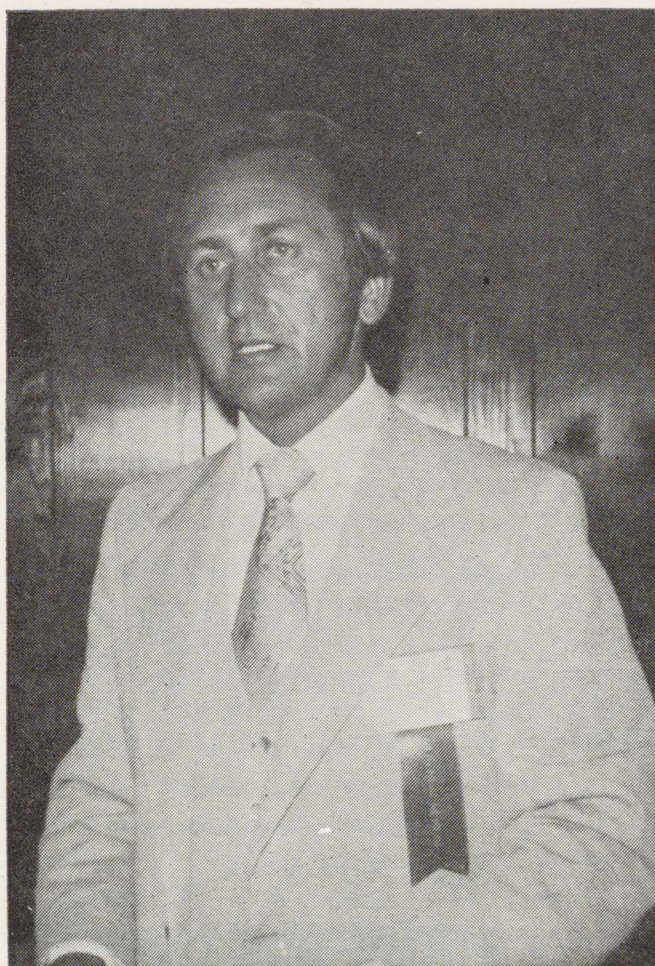
USSR, 1972: A view of Chernigov with structures of 17th century.

— Lietuvos pašto ženklas (1932): Didysis Lietuvos kunigaikštis Gediminas, Vilniaus įkūrėjas, ima rusų tvirtoves (XIV šimt.).
TSRS pašto ženklas (1972): Černigovo pastatai (XVII šimtmetis).

Malcolm J. Fraser, the Prime Minister of Australia.

— Australijos ministeris pirmininkas Malcolm J. Fraser. Jo pasakytą kalbą anglų ir lietuvių kalbomis spausdiname šio nr. 3 psl.

Emanuelis Jarasunas, P.E., Associate Professor at California State University, Long Beach, presented a technical paper "Current Status of Quality Assurance in Manufacturing Engineering" at the 1978 Western Metal and Tool Conference and Exposition (WESTEC), Los Angeles Convention Center, March 23, 1978. WESTEC '78 was co-sponsored by the American Society for Metals and Society of Manufacturing Engineers.

— E. Jarašūnas, asistentas profesorius Pietų Kalifornijos Universitete Long Beach, š. m. kovo 23 d. darė pranešimą metalų ir pramonės inžinierių suvažiavime Los Angeles, Calif.

COURSES IN LITHUANIAN STUDIES IN NEW ENGLAND

The Holyoke, Massachusetts Knights of Lithuania are about to complete their first year of life as Council 145. Active from the beginning, with their inclement weather and battering nor'easter absorbing much of their energies, the Knights nevertheless, by the start of 1978 had already been able to celebrate a fruitful conclusion of the very "first" course in Lithuanian studies in this area. Joan Laframboise, president of Council 145, shares some impressions of the event:

In the Terrace Room overlooking a tropical paradise, congeniality prevailed as the sumptuous banquet progressed, celebrating the fruitful conclusion of the very "first" course in Lithuanian studies in the area.

Especially honored at these festivities were Dr. I Alis, mentor, without whom classes would not have been possible, and his lovely wife, Sophia, who generously shared her husband with the students. Gifts were presented to the Alis' which it was hoped would help them enjoy their mid-term vacation. Announcement was also made at this time of a second series of classes on Lithuanian studies.

After posing at the poolside tropical paradise for a group photograph, the celebrators faced a return to their own hibernal reality—but the inner glow of camaraderie kept the Furies at their backs on the homeward trek.

Arrangements for this festive evening were made by Anthony and Nellie Ruggles and Joan Laframboise. Photographs were taken by Leo Laferriere—C-145 official photographer.

Joan Laframboise, Pres.
C-145 Knights of Lithuania
Holyoke, Mass.

— A folklore style wood carved crucifix by Paulius Varis, an engineer from Santa Monica, Calif.

Inž. Pauliaus Vario, Santa Monica, Calif., medžio drožinys "Pavargėlis". Kryžius yra apie 2 pėdų aukščio.

Volunteering to assist in organizing the 65th National Convention of the Knights of Lithuania in Syracuse, New York, August 16 to 20, are the three Petrauskas sisters: Cecilia, Theresa and Joan. Their father, Frank Petrauskas, is Convention chairman.

Lietuvos Vyčių seimo, rengiamo rugp. 16-20 dienomis Syracuse, N. Y., talkininkai, iš k.: Cecilia, Theresa ir Joan Petrauskaitės. Jų tėvas Pranas Petrauskas yra L. V. kuopos pirmininkas ir seimo rengimo komiteto pirmininkas.

GARBES PRENUMERATORIAI

Aldona Andriušis, Dorchester, Mass.

Dr. P. Atkočiūnas, Cicero, IL

Br. Aušrotas, Juno Beach, FL
Leo Bagdonas, Santa Cruz, CA

Pranas Baltuonis, Canada

Alfonas Bimbiris, Los Angeles, Calif.

Juozas Briedis, West Bloomfield, Mich.

Vyt. Čekanauskas, garbės konsulas, Los Angeles.

Dr. A. L. Čepulis, Willoughby, Ohio.

Dr. J. Dėdinas, Elmhurst, Ill.

Dr. A. M. Devenis, Long Beach, Calif.

Dr. M. Devenis, St. Monica, CA.
Darius-Girėno Klubas, Detroit, Mich.

B. V. Galinis, C. E. Norwell, MA
Paul Gyls, Olympia, Wash.

Dr. J. Jurgilas, Granada Hills, Calif.

Birutė Kemėžaitė, Chicago, Ill.

Dr. P. Kisieliūnas, Cicero, Ill.

Kun. Joseph V. Kluonius, Mackmaro City, MI.

Marie Kober, Port Port Washington, N. Y.

Dr. Alfonsas Kontvis, Westminster, Calif.

E. Kronas, Dundas, Ont., Canada.

Msgr. J. Kučingis, Los Angeles, W. Markalonis, Reynoldville, Pa. Calif.

B. Macijauskienė, Point Pleasant, Beach, N.J.

Msgr. L. Mendelis, Baltimore, MD.

Adomas Macarus, Hagar Shores, Mich.

E. Mickeliūnas, Richmond Hill, N.Y.

P. Misevičius, Toronto, Canada.

Dr. J. Naujokaitis, Claremont, Calif.

W. Maker, Burbank, CA.

Balys Maskeliūnas.

A. Musteikis, Fallon, NE.

Anita Pakalniškytė, Hamilton, Canada.

Rev. T. Palis, Pittsburgh, CA.

Rev. V. Pavalkis, Milpitas, CA.

Frank Petrauskas, Syracuse, N. Y.

Dr. J. Petrikonis, Woodbine, Io.

A. Pocius, Elizabeth, NJ.

Rev. A. Račkauskas, Brooklyn, N.Y.

Rev. Fr. Raugalas, Brooklyn, N. Y.

Rev. Dr. P. Ragažinskas, Central, N. M.

Dr. Linas Raslavičius, Palos Verdes, Calif.

Rev. P. Sabulis, Waterbury, Ct.

Petras Sakas, Glendale, Calif.

A. Sereika, Chicago, Ill.

Tadas A. Skirgaila, Los Angeles, California.

Rev. F. E. Statkus, Grand Rapid, MI

JAV Senato rūmuose vasario 21 d., minint Lietuvos nepriklausomybės sukaktį, sen. Percy su Altos delegacija. Iš kairės: dr. J. Genys, senatorius Charles H. Percy, kun. dr. J. Prunskis, O. Baršketytė ir J. Pakalka.

Members of the American Lithuanian Council, ALT, leadership attend an observance of Lithuania's Independence Day in the U.S. Senate on February 21, 1978.

Lithuanian Days Magazine ANNUAL PICNIC

September 17, 1978, Sunday noon

McCambridge Park, 1515 N. Glenoaks Blvd., Burbank, CA

Lithuanian Food and Refreshments will be served.

Everyone will have a chance to win Oil Painting, TV set, and many other prizes.

~~~~~

Metinis "Lietuvių Dienų" žurnalo

P I K N I K A S

šiemet įvyksta rugsėjo 17 d., sekm., nuo 12 val. 30 min. iki vakaro

Mc Cambridge Parke — 1515 N. Glenoaks Blvd., Burbank

Daug vietos — Žalia pievelė — Medžių paunksmė

Moderniški sporto ir žaidimų įrengimai jaunimui.

Lietuviški pačių gaminti valgiai — Šalti gėrimai

Lietuviška muzika — Dovanų traukimas.

Tai vienintelis šiais metais losangeliečių lietuvių piknikas gamtoje.

~~~~~

ALBINAS MARKEVIČIUS

Apdraudos Agentūra

M. & R. AMERICANA

Insurance Service, Inc.

2113 Wilshire Blvd.

SANTA MONICA, CA 90403

393-9801

828-7525

BALTIC BAKERY

Juozas ir Aldona Ankai — savininkai

4627 So. Hermitage CHICAGO, Illinois 60609 Telef. (212) LA3-1510

2616 W. 69 Street, Chicago, Ill. 60629

Telefonas: (312) 737-6784

— ir —

Siunčiame duoną ir raguolius į visas Amerikos dalis.

GARBES PRENUMERATORIAI

M. Šarauskas, Winnipeg, Canada.

Cytautas Soliūnas, Lemont, IL.

Rev. Skilandžiūnas, Kanada.

Jonas Staukus, Chicago, IL.

Vic. Stankus, DDS.

Dr. Danguolė Surantas, Rockford, IL.

Jonas Talandis, Olympia Fields, Illinois.

Brother Timothy, OSP, Doylestown, Pa.

"Talka", Hamilton, Canada.

Rev. Ignas Urbonas, Gary, IN.

Juozas Vitėnas, Washington, DC.

Dr. P. Žemaitis, Conton, MI.

Ed. Žiaušys, Amsterdam, NY.

Labai ačiū visiems parėmusiems L.D. žurnalo leidimą —

A. Skirius, leidėjas

AUKOS LD ŽURNALUI PAREMTI

\$25. — Lietuvių Bendruomenė, Los Angeles apylinkė.

Po \$10 — St. Jucas, A. Mikalajūnas, P. Varis.

\$6 — Kun. S. Raila.

Po \$5 — H. Gavorskas, V. Juodvalkis, A. Kalvaitis, R. Michelauskas, P. Mikšys, S. Petrauskas, Kun. J. Prašulickas, I. Sadauskas, M. Staukus, P. Šimkus, Aliodia Trečionkas.

\$3 — Br. Tiškus.

Po \$2 — A. Čepulis, A. Juodka, A. Kvečas.

~~~~~

TAUPYKITE DABAR

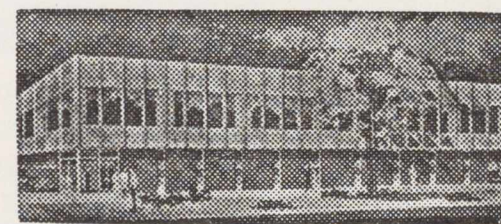
Pas mus ne visi tarnautojai yra lietuviai, bet kiekviename skyriuje galima susikalbėti lietuviškai.

UŽ CERTIFIKATUS MOKAME:

7 1/2% — 6 metų su \$1.000, minimum
7 1/2% — 4 metų su \$1.000, minimum
6 3/4% — 30 mėn. su \$1.000, minimum
6 1/2% — 1 metų su \$1.000, minimum

Savings insrd. to \$40.000 by FSLIC

Drive in facilities.

ST. ANTHONY

SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court

Cicero, Illinois 60650

JUOZAS F. GRIBAUŠKAS

sekretorius

Tel.: (312) 656.6330 ir 242-4395

*****

Bernardo Brazdžionio "Vidudienio sodų" laida jau išparduota.

Leidykla

NAUJOS J. BURKAUS KNYGOS

1. Du dvasinių būtybių pasauliai—vieną sudaro geri angelai ir žmonės, o kitą tie, kurie yra blogi. 444 psl., Kaina \$8.50

2. "Konnersreutho Teresė". Gausiai iliustruota, II-ji dalis išeina 1978 m. pradžioje. Kaina \$5.00

Abi knygos įdomios, visiems lengvai suprantamos ir kiekvienam tikrai naudingos.

Užsisakytina:

"Sūduva", 809 Ramble St., Hot Springs, Ark. 71901.

ALBINAS KURKULIS

Stock" Brokeris ir vice prezidentas
Rodman & Renshaw, Inc.

Members New York Stock Exchange and other Principal Exchanges

209 So. La Salle St., Chicago, Ill.
(312) 332-0560 60604
Skambinti "Collect" iš bet kur JAV

Anglų kalba knyga
LITHUANIA LAND OF
HEROES
By Leonard Valiukas
jau išparduota.

LIETUVIŲ DIENŲ

žurnalo ir knygų

PLATINTOJAI J. A. V-se

Brooklyn, N. Y. — "Darbininko" adm-ja.
So. Boston, Mass. — S. Minkus
Chicago, Illinois — Balys Brazdžionis,
'Gifts International', 'Parama', 'Terra',
'Marginiai'.
Cleveland, Ohio — J. Žilionis
Detroit, Mich. —
St. Anthony's Parish Library.
Los Angeles, Calif. — V. Prižgintas.
Putnam, Conn. — Immaculata Conception
Convent.
Rochester, N. Y. — A. Sabalis.
Waterbury, Conn. — "Spauda".
Woodhaven, N. Y. — "Romuva".

Anglijoje

Kew, Surrey — "Dainora".
Bradford, Yorks — Kun. J. kuzmickis.

Australijoje

Adelaide, Edwardstown — A. Kubilius.
Melbourne - St. Kilda — F. Sodaitis
Sydney — Kun. P. Butkus.
Glen Osmond, S. A. — E. Reisonienė.
Mirren, S. A. — J. Rupinskas.

Kanadoje

London, Ont. — A. Puteris
Toronto, Ont. — V. Aušroras, A. Kuolas,
P. Misevičius,
Montreal, Que. — P. Rudinskas, (Parish
Library)

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMOS,

kurios bendradarbiauja su "Lietuvių Dienomis"

Los Angeles, Calif.

KALIFORNIJOS LIETUVIŲ RADIJAS
LITHUANIAN MELODIES

Stotis KTYM, banga 1460 AM
Šeštadieniais 12:30 — 1:00 p. p.
Išlaiko L. Radijo Klubas. Pirm. J. Mitkus,
2610 Griffith Park Blvd., Los Angeles, CA
90039 — Tel. (213) 662-6591

Baltimore, Md.

"RADIJO PROGRAMA LIETUVIAMS"
Girdima Marylande ir Washington, D.C.
Sekmadieniais 10 — 11 val. ryto
per FM radijo stotį WCAO 102.7 mgcl.
Programos vedėjai: Albertas Juškus,
4515 Wilmslow Rd., Baltimore, Md. 21210
Tel.: 366-4515
Kęstutis Laskauskas, 1312 Birch Ave.,
Baltimore, Md. 21227: Tel.: 242-1779

So. Boston, Mass.

Lietuvių Radijo valanda
LAISVĖS VARPAS
Sekmadieniais 11 — 12 val. priešpiet.
AM 1430 klc iš WWEL radijo stoties
Medford-Boston, Mass. 02155
Petras Višėinis, vedėjas,
173 Arthur St., Brockton, Mass. 02402
Telefonas: 586-7209

LIETUVIŲ RADIJO KORP. PROGRAMA

Seniausia liet. radijo programa Naujojoje
Anglijoje, veikianti nuo 1934 m. bal. m.,
vedama Stepono ir Valentino Minkų, gir-
dima sekmadieniais 1 val. — 1 val. 30 m
Boston, Mass. — WNSR - 1360
Programoje: pasaul. žinių santrauka, muzi-
ka, dainos ir Magdūtės pasaka.
502 E. Broadway, So. Boston, Mass. 02127
Telefonas: AN 8-0489

Chicago, Illinois

SOPHIE BARCUS RADIJO ŠEIMA

7 programos savaitėje
Daily 12:30-1:00 pm Sat.&Sun 8:30-9:30 am
Visos programos iš WOPA 1490 klc A. M.
Programos vedėja Aldona Daukus-Barcus
Transliuojama iš nuosavos studijos.
WOPA stoties 1490 klc. A. M. 102-7 F. M.
7159 S. Maplewood, Chicago, Ill. 60629
Tel: HEmlock 4-2413.

LIETUVOS AIDAI

Peuktad. 9:30 — 10:00 v. v. — 1490 AM
Šeštad. 8:00 — 10:00 v. v. — 106.3 FM
Sekmad. 9:30 — 10:00 v. ryto — 1230 AM
Veda Kazė BRAZDŽIONYTĖ, 2646 W. 71st
St. Chicago, Ill. 60629 Phone 778-5374

LITHUANIAN RADIO FORUM

Bi-Lingual Civic program in English
and Lithuanian

Produced by Anthony J. RUDIS
Listener Participation Program
PHONE 445-6842 and ask a question
Sundays 2 to 3 PM

WXRT-FM 93.1 MHz.

Address: 9339 S. Oakley Chicago, Illinois

Cleveland, Ohio

Lietuvių Radijo Programa
TĖVYNĖS GARSAI

Isteigta 1949
Girdima sekmadieniais 8-9 val. ryto
WZZP, FM 106.5 mc
Vedėjas Juozas Stempužis.
4249 Lambert Rd., Cleveland, Ohio 44121
Telefonas (216) 382-9268

Detroit, Mich.

LIETUVIŠKŲ MELODIJŲ RADIJO VALANDA
WMZK-FM banga 98 mc
Pirmadienį — trečiadienį — penktadienį
nuo 8:00 iki 9:00 vakare

Programos reikalais kreiptis: Albert Misiu-
nas, 2483 Woodmere, Detroit, Mi 48209,
tel. 841-3026; Algis Zaporackas, 4120
Yorba Linda Dr., Royal Oak, Mi 48072,
tel. 549-1982.

LIETUVIŠKAS BALSAS-LITHUANIAN VOICE

WQRS-FM stotis. Banga 105.1 mc.
Sekmadieniais 8:25 — 9:05 val. ryto
Išlaiko Radijo Klubas.
Klubo pirm. Vacys Urbonas.
17175 Gaylord Ave., Detroit, MI 48240
Telefonas: 537-9642

Hartford, Conn.

"TĖVYNĖS GARSAI"

Connecticut vlst. liet. kultūrinė valandėlė
WRYM AM 840
Kiekv. sekmadienį 4:30 - 5:30 val. p. p.
Programos vedėjas A. Dragūnevičius.
Pranešėjai:
Zita Dapkienė, Alfonsas Dzikas ir
Lionginas Kapeckas
273 Victoria Rd., Hartford CT 06114
Telefonas: CH 9-4502.

New York - New Jersey

"LIETUVOS ATSIMINIMŲ" radijo valanda
girdima kiekv. šešt. 4-5 v. p. p. ir 7-8 v. v.
iš New Yorko stoties WEVD — 1330 klc.
ir 97.9 meg. FM.
Direktorius Jokubas J. Stukas,
1467 Force Dr., Mountainside, N.J. 07092
232-5565. (Code 201)
Kultūrinė lietuvių radijo valanda anglų k.
per SETON HALL Un-to stotį WSOU-FM
pirm. 7:30 — 8:30 v. v. — 89.5 mg
Vedėjas Prof. J. J. Stukas.

"LAISVĖS ŽIBURYS"

Girdima kiekvieną sekmadienį
nuo 9 iki 10 val. ryto
iš WHBI stoties 105.9 FM banga.
Adresas: Romas Kezys, 217-25 54th Ave.
Bayside, N. Y. 11364
Telefonas: 229-9134

Pittsburgh, Pa.

The First Lithuanian Radio Program in
Pittsburgh, Penn.

Pittsburgh, Penn. — WPIT - 730 klc.

Sekmadieniais 12:30 — 1:00 p. p.

Programos vedėjai:

Povilas ir Gertruda Dargiai.

Visais reikalais kreiptis:

2040 Spring Hill R., Pittsburgh, Pa. 15243

Hot Springs, Ark.

Lietuviška Radijo programa

"LEISKIT ! TĖVYNĖ"

Lithuanian Broadcasting SPA

Kiekv. mėnesio antrą ir ketv. sekmadienį
nuo 2:30 ligi 3:00 val. p. p.

iš radijo stoties KBHS - banga 590 AM.
Programos vedėja Salomėja Šmaižienė
204 Hilltop Dr., Hot Springs, Ark. 71901
Telefonas (501) 321-9641

Rochester, N. Y.

DAINOS AIDAS

Sekmadieniais 9:00 iki 9:30 val. iš ryto.

Stotis: WXXI-FM 91.5 MC

Išlaiko: Lietuvių Radijo Klubas.

Klubo valdyba: Al. Gečas, pirm., R. Kirš-
teinas, vicepirm., J. Krokytė, sekr., Rūta
Ilgūnaitė, išd., L. Laukaitienė, narė.

Adresas: 320 Durnan St., Rochester, NY
14621

Waterbury, Conn.

LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS BALSAS

W — 104 FM Stereo

Sekmadieniais 8 — 9 val. vak.

Ved. Viktoras Vaitkus

10 John St., Waterbury, Ct. 06708

Tel. 756-5173; 754-8780

Montreal, Canada

LIETUVIŠKAS PUSVALANDIS

Kiekvieną trečiadienį nuo 11 val. v.

CFMB stotis — Banga 1410.

Programos vedėjas L. Stankevičius.

1053 Cr. Albanel, Duvernay, P. Q. Canada
Telefonas: 669-8834

Toronto, Ont., Canada

TĖVYNĖS PRISIMINIMAI

Sekmadieniais 1:30 - 2:00 po pietų

Visos programos transliuojamos iš
Toronto stoties CHIN, banga 101 FM

Programos vedėjas Jonas R. Simanavičius.

614 Tedwyn Dr.

Mississauga, Ont., Canada

L5A 1K2

Tel. (416) 275-3134

Roma, Italia

ROMOS RADIJAS

Transliuojama kasdien nuo 20 val. 50 min.
iki 21 val. 10 min. Vidurio Europos laiku,
41,15 ir 50,34 metrų bangomis.

Vedėjas Dr. J. Gailius.

Circonvallazione NOMENTANA 162.

Vatikanas, Italia

Programa transliuojama 8 kartus savaitėje.
Sekmad. rytais 10:30 - 11:00 Lietuvos laiku
ir kiekv. vakarą 20:15 - 20:30 Lietuvos laik.
Bangos: 31, 25, 19 ir 196 metrų.

Vedėjas Kun. Dr. V. Kaziūnas.

Adresas: Sezione Lituana, Stazione Radio
CITTA DEL VATICANO.

LIETUVIAI TELEVIZIJOJE

Isteigta 1966

WCIU - TV Channel 26

Sekmadieniais 8:30

5845 So. Oakley Ave., Chicago, Ill. 60634
Tel. (312) 778-2100

Toliau šlutas, vald. pirm.

LIETUVIŲ OPEROS PASTATYMO SCENA IŠ "NABUCCO" OPEROS.